

PLANPROGRAM FOR KPA 2027 – 2038

PLANPROGRAM TIL OFFENTLEG ETTERSYN HAUSTEN 2025

Oppdatert 10.09.25 i tråd med formannskapet sitt vedtak i sak 99/2025.

INNHALD

1. Innleiing	3
Føremålet med planarbeidet.....	3
Kommuneplanen sin samfunnsdel.....	4
Arealrekneskap og venta samfunnsutvikling	4
Arealstrategi for ny KPA	9
Framdriftsplan.....	17
2. Overordna føringar.....	19
FNs berekraftsmål	19
Nasjonale føringar	20
Regionale føringar	22
Lokale føringar.....	23
3. Planprosess og medverknad.....	24
Medverknad i planprogramfasen	25
Medverknad i planfasen	26
Medverknad til planforslag	28
Medverknad i tilarbeidingsfase	29
Om medverknad frå sektormynde.....	29
4. Planarbeidet og organisering	31
Prosjektorganisering	31
Planvask.....	33
5. Utreiingar og analysar	34
Konsekvensutgreiing.....	35
Risiko- og sårbarheitsanalyse (ROS-analyse)	37
Utreiingar og rapportar.....	39
Normer og rettleiarar.....	40
6. Fastsetting av Planprogrammet.....	40

1. INNLEIING

Kommunen skal utarbeide planprogram for kommuneplanen sin arealdel jf. plan- og bygningslova § 11-13. Planprogram skal utarbeidast etter reglene i § 4-1. Det skal gjerast greie for føremålet med planarbeidet, planprosessen med fristar og deltakarar, opplegget for medverknad, kva alternativ som skal bli vurdert og behov for utgreiingar.

Planprogrammet (dette dokumentet) handlar om korleis arbeidet med kommuneplanen sin arealdel for Bjørnafjorden kommune (KPA) skal gjennomførast. Her skildrar vi mål og arealstrategiar for planen, og kva tema og oppgåver som blir vektlagt. Det blir gitt ei oversikt over planprosessen med viktige tidsfristar, og korleis Bjørnafjorden kommune vil informere og involvere innbyggjarar, næringslivet, sektormyndene og andre aktørar undervegs.

Dette planprogrammet er også strategisk ved at det konkretiserer og komplimenterer arealmål og strategiar som er vedtatt i kommuneplanens samfunnsdel (KPS) for Bjørnafjorden kommune 2023 - 2035. Arealstrategiane (sjå nedanfor) tydeleggjer kva arealinnspelet kommunen ønsker å få i høyringsfasen.

Plan- og bygningslova gir rammer for kva omsyn og oppgåver arealplanar skal sikre innafor hovudmålet om berekraftig utvikling. Dette handlar om å finne ein balanse mellom miljømessige, økonomiske og sosiale mål kommunen har. Vi må sikre ei arealutvikling i kommunen som møter dei behova vi har for vekst utan å øydelegge for framtidige generasjonar.

Føremålet med planarbeidet

Føremålet for planarbeidet er å utarbeide den fyrste felles arealdel for kommuneplanen for Bjørnafjorden kommune. Denne planen vil revidere og erstatte dei gjeldande overordna arealplanane:

- KPA for Fusa kommune 2015 – 2027
- Kommunedelplan for akvakultur for Fusa 2018 – 2027.
- KDPA for Bjørnafjorden vest 2021 – 2033 (Vedteken 2023)

KDPA (kommunedelplan for areal) for Bjørnafjorden vest er av nyare dato, og det er mål om at den skal ligge mest mogleg fast. Vi ser behov for nokre justeringar i føresegnene og plankart. Vidare skal dei nyleg vedtekne områdeplanane for Osøyro og Hauge ligge fast. Eventuelle endringar i områdeplanane vil gjerast i eigne planprosessar. Områdeplanar som er under arbeid, vil bli tatt omsyn til i ny KPA. Det blir derimot opna opp for å justere områdeplan for Eikelandsosen i planprosessen. Dette kan føre til at KPA for dette senterområdet blir meir detaljert enn for andre senterområde i kommuneplanen sin arealdel.

Det er ønskeleg at ny KPA skal bidra til raskare saksbehandling og lågare konfliktnivå i behandling av detaljreguleringsplanar og byggesaker.

Kommuneplanen sin samfunnsdel

Kommuneplanen sin samfunnsdel (KPS) for Bjørnafjorden kommune 2023 – 2035 blei vedtatt i 2022. Samfunnsdelen (KPS) vil saman med ny arealdel av kommuneplanen (KPA) utgjere kommuneplan for Bjørnafjorden kommune.

Arealmåla i samfunnsdelen er:

1. Osøyro og Eikelandssosen skal vera attraktive som region-/kommunesenter og kommunedelsenter, arbeidsstader, regionale handelssenter og kollektivknutepunkt.
2. Vi skal ha livskraftige og berekraftige tettstadar og bygder med sentrale fellesskapsfunksjonar og møteplassar.
3. Det skal vera lett og trygt å koma seg frå A til Å: Fleire skal kunna gå, sykla eller reisa med kollektive løysingar. Kollektivtilbodet skal bli betre. Vi skal ha tryggare vegar og meir effektiv trafikkavvikling
4. Fleire skal velja nullutsleppstransport
5. Vi skal ha helsefremmande bumiljø som er attraktive og trygge
6. Vi skal ha god oversikt over naturmangfaldet i kommunen, føra arealrekneskap og forvalta naturressursane våre på ein slik måte at vi tar omsyn både til naturen si toleevne og innbyggjarane sine behov.
7. Vi skal framleis ha store samanhengande, urørte naturområde både på sjø og land, og samanhengande skog- og jordbruksområde
8. Vi skal nå Bjørnafjorden sin del av det nasjonale jordvernmålet
9. Vi skal forvalta strandsona i 100-metersbeltet langs sjø og vassdrag på ein planmessig måte og ta stilling til bruk og vern

Arealmåla og tilhøyrande strategiar i [kommuneplanen sin samfunnsdel \(KPS\)](#) er det viktigaste vegkartet for kommuneplanen sin arealdelen (KPA). Det er også overordna mål i KPS som tydeleggjer ønska arealutvikling. Mange av arealmåla og strategiane i KPS er ivaretatt i gjeldande overordna arealplanar. Nedanfor går vi gjennom arealrekneskapen og den planreserven vi har sett mot venta samfunnsutvikling, før vi konkretiserer arealmåla og strategiar i KPS til arealstrategiar. Arealstrategiane i planprogrammet blir eit grunnlag for å avklare kva nye arealinnspele vi vil vurdere i samband med ny KPA for heile Bjørnafjorden kommune. Medan arealmål og strategiar saman med nasjonale, regionale og lokale føringar vil bli nytta når vi vurderer innspela.

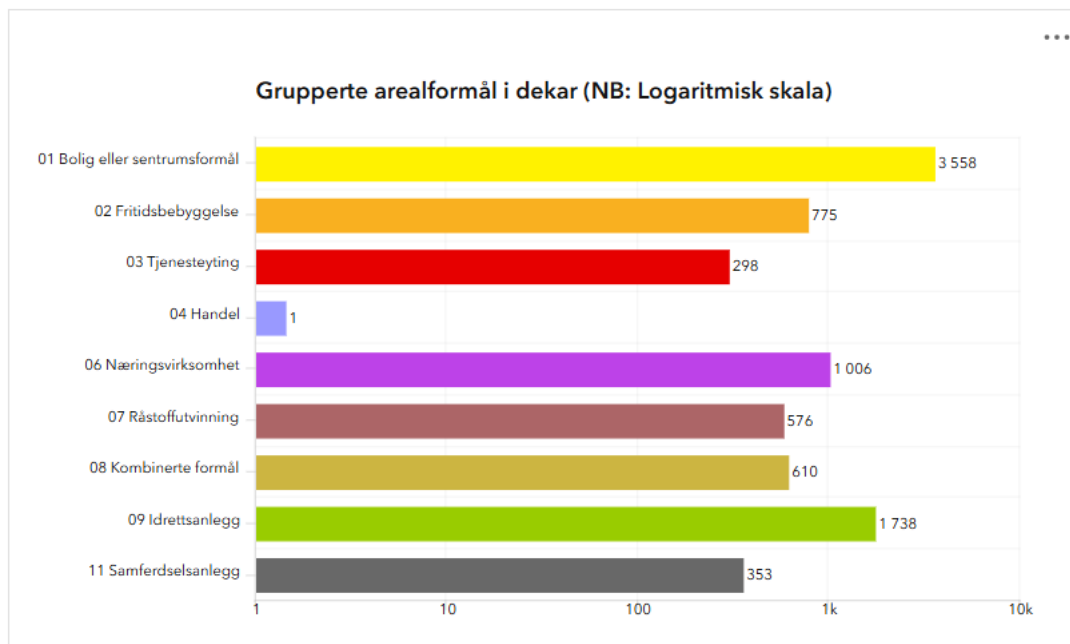
Arealrekneskap og venta samfunnsutvikling

[Kommunal planstrategi for Bjørnafjorden 2024 – 2028](#) skildrar utviklingstrekk, utfordringar og potensial i Bjørnafjorden. Saman med [Folkehelseoversikt 2023-2026](#) og [Kommune-ROS 2024 Bjørnafjorden](#) har planstrategien samla eit viktig kunnskapsgrunnlag for utarbeiding av KPA. Nedanfor går vi kort gjennom planreserven frå Vestland fylkeskommune sitt arealrekneskap for Bjørnafjorden og drar deretter linjene til venta utvikling knytt til folketalsvekst, demografi, folkehelse, arbeidsplassar og risikoar i kommunen frå desse dokumenta.

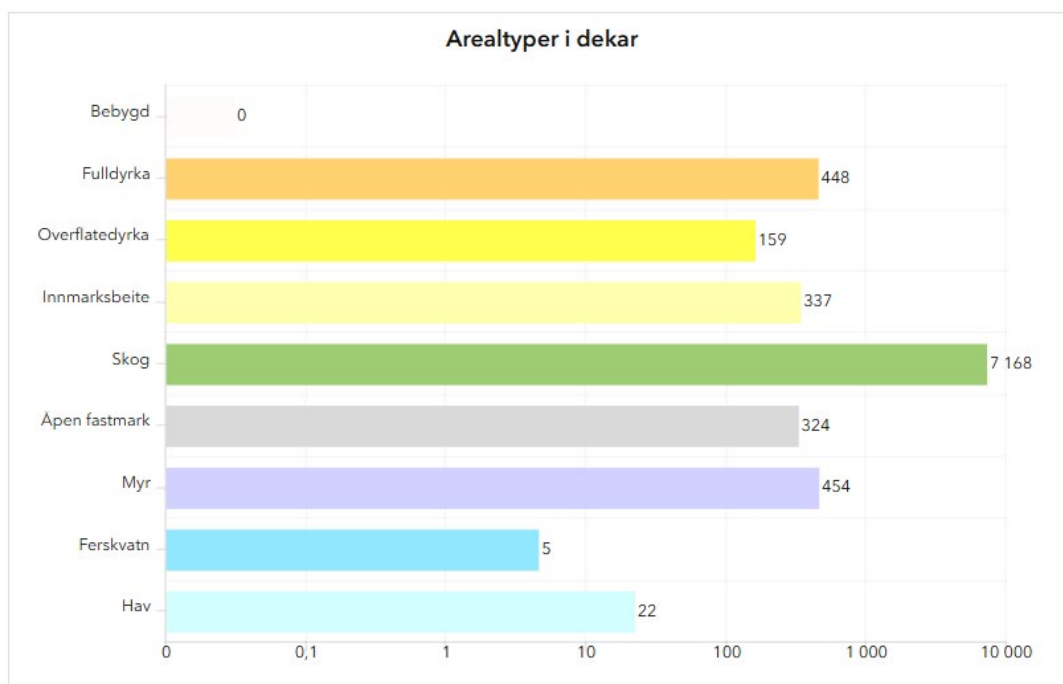
Planreserve

Vestland fylkeskommune har utarbeidd arealrekneskap for alle kommunane i Vestland. Kart og statistikk for Bjørnafjorden kommune finn ein her: [Arealrekneskap - Vestland fylkeskommune](#)

Figuren under er henta frå arealrekneskapen og viser ubyggd planreserve (på land) i vår kommune for utvalde arealføremål, både i KPA og reguleringsplanar:

Den ubygde planreserven i figuren over fordeler seg på arealtypar i figuren under (obs: logaritmisk skala):

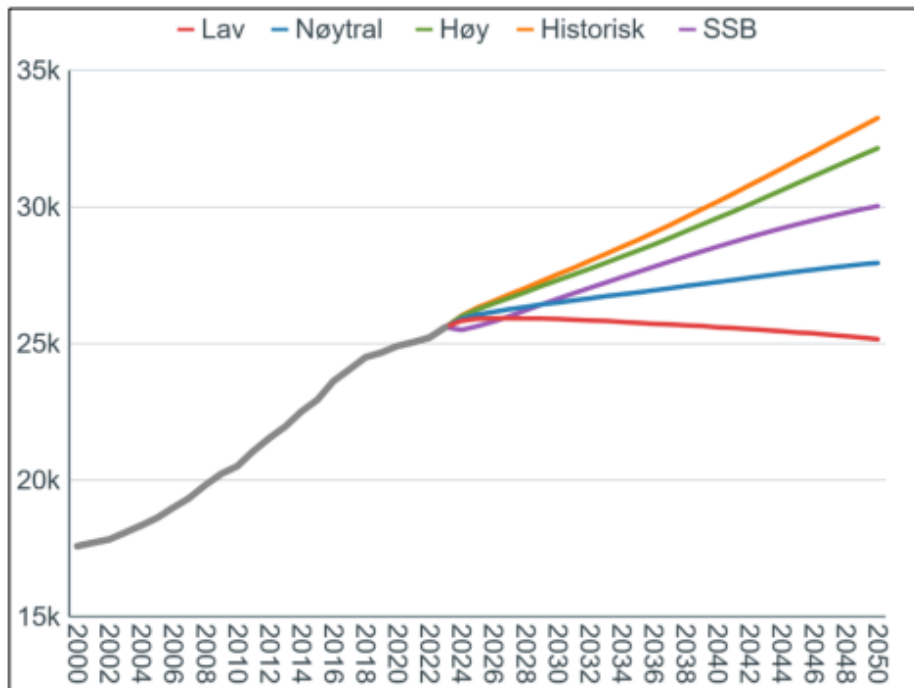
Figurane viser at det kan vera nødvendig å sjå på om det er areal avsett til utbygging som må revurderast gjennom planvask. Vi har til dømes ein ubygd planreserve for utbygging på 944 dekar dyrka mark og 454 dekar myr, som begge delar er karbonrike areal, i tillegg til at dyrka mark er viktig av beredskapsomsyn. I skog er det også mange stadar karbonrike areal, og der kan vere verdifulle artar og naturtypar. Planreserven vår i skog er på heile 7 168 dekar. Det kan vere behov for å redusere planreserven noko, eller vri den mot at vi bygger tettare eller på meir eigna plassar. Planvask står det meir om i kapittel 4.

Kommunen har totalt 487 220 dekar landareal. I 2020 var 6 530 dekar bygd ned med enten bygningar eller vegbane. I 2025 er 6 920 dekar bygd ned. Kommunen vil lage framstillingar av kva arealtpar vi har, og kor mykje nedbygd areal (rekneskap) dei seinare åra sett. Dette står det meir om i kapittel 5.

Venta folketalsvekst i kommunen

Kommunen er ein av kommunane det er venta størst prosentvis vekst i Vestland. Figuren under syner Statistisk sentralbyrå (SSB) sine folketalsprognosar for Bjørnafjorden kommune henta frå planstrategien.

Folketalsprognosar 2023-2050 – samla folketal, fem ulike scenario for vekst (TF-fig. 4.3.6)

Utgangspunkt 1.1.2023: 25.596 innb. Fem moglege scenario: låg, nøytral, SSB-, høg og historisk befolkningsvekst

Så langt følgjer vi stort sett scenarioet med historisk attraktivitet eller historisk høg befolkningsvekst (guloransje linje). Vi har derfor vald å nytta det scenarioet i folketals-framskrivingane.

Ingen av desse grafane tek høgde for at det er bygd ny og raskare veg til Bergen, eller at kommunen dei siste åra har investert tungt i ny infrastruktur som nye vegar, gang- og sykkelveg, vatn, avløp og reinseanlegg, for å legge til rette for vekst i kommunen. Det er også satsa på beredskap og tryggleik. Vi er i gang med å realisere planane for næringsparkane i Endelausmarka og på Samnøy og vil skape mange nye arbeidsplassar i planperioden. I tillegg ventar vi på å få reguleringsplan for ny europaveg mellom Stord og Os til høyring. Denne vegen vil knytte kommunen tettare til Sunnhordaland.

Sidan vi legg til grunn at vi ikkje skal justere nyleg vedteken KDPA for Bjørnafjorden vest, held vi på prognosen (frå denne planen) om at folketalet kan bli 40 000 i 2040. Sannsynlegvis vil ikkje folketalet auke så mykje. Det inneber så fall at ikkje alle områda som er sett av til bustad vil bli utvikla i perioden. Men dette sikrar at vi har ein planreserve for bustad på vestsida i planperioden, og vi kan fokusere på austsida og andre viktige tema i kommuneplanprosessen.

Folkehelse og demografisk utvikling

[Folkehelseoversikta 2023-2026](#) peiker på at hovudutfordringa er at talet på eldre 80+ vil doble seg i kommunen frå 2023 til 2035. Dette vil gjere det meir sannsynleg at folkehelsa i kommunen blir dårlegare, då fleire vil leve med kroniske sjukdommar. Sjølv om kommunen er ein vekstkommune, vil innbyggjartalet på Fusa-sida sannsynlegvis gå ned. Der vil den einaste aldersgruppa som truleg veks, vere dei over 80 år og eldre. Det kjem til å vere færre barn fram mot 2040 i heile kommunen enn i dag.

Bustadmarknaden i Bjørnafjorden er dominert av einebustadar. Det er registrert 7718 einebustadar, 1355 rekkehus, 1167 tomannsbustadar og 1180 bueiningar i bustadblokk.

Frå 2020 til 2025 har det blitt bygd 263 nye einebustadar i kommunen, 80 fleire tomannsbustadar, 153 rekkehus og 311 leilegheiter i bustadblokk. Dette gjer at prosentvisdel einebustadar har gått ned frå 69,9 % i 2020 til 67,2 % i 2025. Til samanlikning har Øygarden 70,4 % einebustadar og Alver 71,5 %. Medan Askøy har lågare del på 65,9 % enn Bjørnafjorden. I Bergen er 25 % av bustadane einebustadar.

Heile 85 % av dei eldre over 80 + budde i einebustadar i Bjørnafjorden i 2023. I Vestland var dette talet lågare (78 %).

I 2022 rapporterte 21 % av innbyggjarane at dei hadde økonomiske vanskar. Om lag 1780 hushald i Bjørnafjorden kan ha betydelege økonomiske utfordringar. Dette omfattar meir enn 400 barn i vår kommune.

Meir enn 500 unge mellom 20-29 år er i utanforskap. Det vil seie at dei verken er i arbeid, utdanning eller er næringsdrivande. Nær 300 av desse er i utanforskap utan trygd.

Det er ein svært stor del av barn og unge i Bjørnafjorden som er plaga av einsemd. På ungdomskulen er det 25 % som rapporterer at dei er einsame. Dette er høgare enn landssnittet på 22 %. Blant vaksne over 18 år er det 13 % som opplever einsemd. Det er langt færre eldre som rapporterer slik einsemd. På arrangementet «Trygg i Bjørnafjorden» for eldre hausten 2022, hadde vi ei spørjeundersøking med spørsmål om i kva grad dei føler seg isolert frå andre. Det var fem svaralternativ, frå «aldri» til «svært ofte». Berre 2 % svarte at dei ofte eller svært ofte føler seg isolert frå andre. 20 % seier at dei av og til føler seg isolert frå andre. Undersøkinga er ikkje representativ for alle eldre i Bjørnafjorden.

Arbeidsplassar og pendling

[Kommunal planstrategi for Bjørnafjorden 2024 – 2028](#) syner til at ved inngangen til 2023 var det 5981 arbeidsplassar i næringslivet i Bjørnafjorden og 2865 av dei i offentleg sektor.

Bjørnafjorden har eit variert og sterkt næringsliv med høg verdiskaping innan næringar som havbruk og fiske, verkstadindustri, næringsmiddelindustri og trebearbeiding. Den største næringsverksemda er Framo Fusa AS på Venjaneset.

Sysselsettingsgraden i kommunen var høgare enn i resten av landet. I 2023 hadde vi 69,8 % sysselsettingsgrad i aldersgruppa 15-74 år. Landsgjennomsnittet er 68,5 %. Arbeidsplassdekninga vår (talet på arbeidsplassar i prosent av talet på arbeidstakarar) ligg på ca. 68 %.

Bjørnafjorden er ein typisk utpendlarkommune. Vi er del av ein større arbeidsmarknad: same bu- og arbeidsregion som Bergen. I november 2023 arbeidde 6944 av innbyggjarane våre i Bjørnafjorden, medan 6225 pendla ut av kommunen på jobb. Det vil seia at 52,7 % av dei sysselsette Bjørnafjordingane jobbar i eigen kommune, medan 47,3 % er utpendlarar. 80 % av arbeidstakarane i Bjørnafjorden bur her, medan 20 % av dei (1739 pers.) er innpendlarar. I november 2024 hadde innpendlarane til kommunen auka til 1832, medan 6445 pendla ut. Dei aller fleste utpendlarane våre pendlar til Bergen, og dei fleste innpendlarane våre kjem frå Bergen.

Risiko og sårbarheit

Sivilbeskyttelseslova gir kommunane ei generell beredskapsplikt, som inneber at vi skal ha oversikt over risiko og sårbarheit i vår kommune og beredskapsplanar for å handtera den avdekka risikoen. [Kommune-ROS 2024 Bjørnafjorden](#) gir denne oversikta. Særtrekk ved Bjørnafjorden som er særleg viktig grunnlag for kommuneplanens arealdel, er skildra i kapittel 3 i Kommune-Ros.

Arealstrategi for ny KPA

I sak 45/2025 behandla formannskapet eit arbeidsdokument for planprogrammet. Det blei gjort eit førebels vedtak om tema som skal prioriterast i KPA. Dette var bustad, næringsareal, sjøareal, offentlege føremål og strandsone. Formannskapet gjorde vedtak om at for bustad skal ein i planprosessen ha hovudvekt på austsida av Bjørnafjorden. For sjøareal skal vi ha hovudvekt på areal til havbruk. I tillegg ønsker formannskapet at vi sikrar betre samsvar mellom kart og terreng.

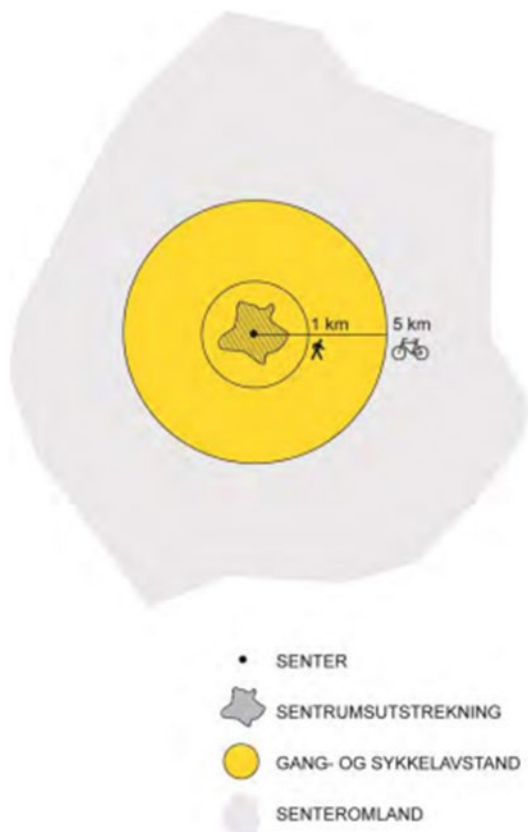
Den 3. juni blei arbeidsdokumentet drøfta i regionalt planforum med sektormynde. 12. juni blei det arrangert ein politisk verkstad for kommunestyret og plan-, bygg- og miljøutvalet (PBM). Administrasjonen har på bakgrunn av innspel frå sektormynde og lokalpolitikarar utarbeida forslag til arealstrategi for kommuneplanen sin arealdel basert på temaa som formannskapet gjorde vedtak om.

Bustad (og senterstruktur)

Kommunar skal legge til rette for fortetting innanfor eksisterande byggeområde, særleg i og rundt sentrumsområde og kollektivknutepunkt.

Senterstruktur på austsida av fjorden skal definerast etter definisjonar frå Regional plan for attraktive senter i Hordaland 2015 – 2026. Definerings av senterområda på austsida av fjorden skal skje på same måte som i KDPA for Bjørnafjorden vest der Osøyro blei definert som regionsenter, Lysefjorden som lokalsenter og Søfteland, Søre Neset, Nore Neset og Søre Øyane blei definert som nærsenter.

Figuren under syner illustrasjon frå den regionale planen for attraktive senter:

Det skal avgrensast sentrumsutstrekning og senter etter same mal for kvart senterområde på begge sider av fjorden i KPA. Vi vil vurdere å ta ut dei noverande definerte fortettingssoner i plankartet i vedtatt KDPA for Bjørnafjorden vest, og heller tydeleggjere ei gangsone med utstrekning på 1 km frå definerte senter i føresegnene¹.

Frå større bustadområde i «gangsonene» vil vi ha trygge og attraktive gangveggar. Merk at det kan skiljast på type senter i føresegner og takast omsyn til lokale forskjellar. I sentera må vi prioritere bustadareala nært kollektivaksar, då det ikkje er berre senterfunksjonane i nærleiken som er viktige for bebuarar i kvardagen.

Rundt regionsenteret (innanfor ein radius på 5 km) vil vi også ha trygge og attraktive sykkelveggar (sykkelsone) frå større bustadområde, i retning senteret. Merk at Regional areal og transportplan for Bergensområdet definerer regionsenteret rundt Osøyro til 4 km.

Kommunen ønsker også å justere føresegner om å bygge innanfrå og ut som kom inn i meklingsplanen av KDPA for Bjørnafjorden vest, i tråd med nye statlege planretningslinjer for arealbruk og mobilitet. Det er mange gode grunnar til at nokre utbyggjarar ventar med å regulere og bygge ut. Kommunen (og landet²) har stort behov for å bygge ut fleire bustadar, og vi kan ikkje la nokre utbyggjarar måtte vente på at andre skal realisere sine prosjekt innafor 1 km frå senteret. Dette har ført til ei forseinking i reguleringsplanarbeidet for fleire prosjekt. Konsekvensane av føresegna var verken greidd ut, tydeleggjort eller forankra godt nok politisk.

Bustadar må også prioriterast langs kollektivaksar med eksisterande (eller potensial for) høg frekvens. Det gjeld spesielt i nær- og lokalsenter. Ny KPA må sikre betre føresegner og rekkefølgekrav for nye utbyggingar med høg fortetting for heile kommunen, som sikrar at folk har ein reell moglegheit for å reise miljøvenleg enten med buss, sykkel eller gange i kvardagen og helst alle transportformer uavhengig av lengde på reisa. Fortetting skal skje med høg kvalitet og bidra til gode bumiljø, effektiv arealbruk og redusert transportbehov. Vi skal sikre universell utforming der det er mogeleg.

Vi skal arbeide for livskraftige og berekraftige nærsenter og lokalsenter som er attraktive stader for bustad, næring og tenesteyting, med sentrale fellesskapsfunksjonar og gode møteplassar. Vi sikrar tilstrekkeleg areal til offentlig føremål, både for utviding og nyetableringar på dei rette stadene. I bygder der ein ikkje forventar vekst skal vi finne område for LNF-spreidd bustadbygging, som kjem minst mogleg i konflikt med andre verdiar.

¹ Dette inneber ein ryddejobb i føresegner, men tidsbruken kan bli vesentleg kortare enn om vi skal justere strekane der slike er sett, og ikkje minst etablere nye på austsida av fjorden.

² [Statsministerens redegjørelse i Stortinget om endringer i regjeringen - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/Statsministerens_redegjorelse_i_Stortinget/om_endringer_i_regjeringen-regjeringen.no)

Som arealrekneskapen ovanfor syner, er det ikkje behov for meir areal totalt sett til bustadar i perioden. Sjølv om planreserven er stor, er det slik at mange av områda som er sett av til bustadbygging, verken blir regulert eller bygd ut. I tillegg til å justere føresegnar, er det også av den grunn behov for å sjå på planvask på austsida. Det er viktig å finne eventuelle nye område for bustadar som ikkje vil innebere for høge kostnader knytt til infrastruktur som veg, vatn og avlaup til at private vil bygge ut.

Det er behov for fleire bustadar med moglegheit for heildøgns omsorg for både eldre og yngre. Unge vaksne med rusproblem treng differensiert bustad, forsterka bustad og treningsbustad. I arbeidet med «innsatstrappa» er det peika på behov for å sette av fleire bustadar nær omsorgstenester (der heimesjukepleie har basar), butikkar (særskilt apotek) og møteplassar i heile kommunen. Det er allereie utfordringar med å bemanne opp omsorgstenester, og det er venta at desse utfordringane vil auke i framtida. Det blir viktig at ikkje heimesjukepleiarar må bruke tid på transport.

Innspel frå politisk verkstad 12. juni 2025 peikar på fleire viktige faktorar som bør liggje til grunn for bustadplanlegginga. For det første må det leggjast betre til rette for at eldre kan flytte til meir eigna og aldersvennlege bustader. Dette krev fleire eigna bustader med godt tilgjenge, nærleik til tenester og sosiale møteplassar, og ein bustadstruktur som fremjar fellesskap og tryggleik. Det vart særleg peika på behovet for små og funksjonelle leilegheiter, tun-busetnad og bustader med god arkitektonisk kvalitet og solforhold. Økonomisk tilgjengelegheit og støtteordningar frå kommunen og Husbanken blei også løfta fram som viktige verkemiddel. KPA må sikre at det er sett av nok areal til ei slik utvikling. Sjølv om ikkje denne planen kan ha føresegnar som stiller krav til type utbyggingar, kan denne planen legge til rette for eigna areal der kommunen og private utbyggjarar kan inngå fleire slike avtalar.

Eit anna viktig tema frå verkstaden var korleis ein kan sikre gode og trygge bustadmiljø og variasjon i bustadtilbodet. Det blei peika på behovet for å planlegge for ulike bustadtypar, aldersgrupper og prisenivå i same område, slik at ein fremjar sosial inkludering og fellesskap. Lokalisering i nærleik til butikkar, kafear, offentlege tenester og møteplassar er viktig for å skape levande og attraktive nærmiljø. Dette gjeld ikkje minst på Fusa-sida, der det er behov for å styrke tilbodet og betre infrastrukturen, inkludert kollektivtransport og digitale løysingar som legg til rette for heimekontor.

Næringsareal

Kommunen skal sikre tilstrekkeleg og variert næringsareal for å møte framtidige behov for vekst og arbeidsplassar. Områda skal settast av til næring nær eksisterande infrastruktur, som overordna vegnett og kollektivaksar, kai, vatn- og avløp. Næringsareal bør også samlast for å skape synergjar, samarbeid, deling av ressursar og redusere transportbehov. Dette vil bidra til meir attraktivitet og rekruttering, og gjere det enklare å tiltrekke nye bedrifter og investorar. Det vil vere meir effektiv bruk av offentlege midlar at fleire deler på offentlig infrastruktur.

Innspel frå politisk verkstad er at vi må sikre utvikling i begge deler av kommunen. Det er behov for fleire område sett av til næring, vi må utvikle dei næringsområda vi har og utnytte vår tilgang til sjø.

Kommunen vil invitere til samarbeid med næringslivet og andre aktørar. Vi må tidleg avklare behov for konsekvensutgreiing av arealinnspel og korleis eventuelle forslagsstillarar kan bidra.

Sjøareal

Kommunen ønsker i samråd med næringa å legge til rette for ei høgast mogeleg verdiskaping for havbruk innafor berekraftige rammer. Planlegging i sjø er komplekst med ein mengde sektorlover og mange sektormyndede som har ulike rollar og ansvar. Vi skal følgje regjeringa sin [retteiar for planlegging i sjø](#), og [rundskriv H-6/18](#) som skildrar lovverk og korleis kommunen og andre offentlege aktørar skal samarbeide.

Den nye havbruksmeldinga [Meld. St. 24 \(2025-2025\)](#) signaliserer at næringa vil stå ovanfor større endringar i rammer og føringar dei neste åra. Dette skal stimulere til ei teknologisk utvikling som sikrar meir berekraftig miljøpåverknad. Meldinga peiker på kommuneplanen sin arealdel som eit viktig verktøy for å styre arealbruken. I havbruksmeldinga står det:

På bakgrunn av tilgjengeleg kunnskap skal kommunen identifisere kva areal den eventuelt ønsker å avsette til akvakultur i kommuneplanen sin arealdel. Kommunen kan avsette areal til akvakultur aleine eller til fleirbruksføremål der akvakultur inngår. Fleirbruksføremål inneber at kommunen ikkje har gjort ei prioritering av kva tiltak kommunen ønsker i arealet som er avsett, og kva mogelege konflikhtar som finnst i området.

Lokasjonar som er etablert må inkluderast i KPA, då ny KPA berre kan få konsekvensar framover i tid. Kommunen kan med andre ord ikkje oppheve løyve til å drive akvakultur som alt er gitt, men kommuneplanen sin arealdel kan legge føringar på kor det kan bli gitt eventuelle nye eller utvida løyve. Det å utvide storleiken på lokasjonar kan vere viktig for framtidig teknologisk utvikling.

Det er mange sektorlover som blir styrande for kommunen si arealplanlegging i sjø, og det er mange interesser i sjø som må takast omsyn til. Kystverket skriv i sitt innspel til kommunal planstrategi: «Bjørnafjorden kommune har eit viktig sjøområde med skipstrafikk og sjøretta næringar, sett både frå eit nasjonalt, regionalt og lokalt perspektiv. Samtidig skal kommunen legge til rette for berekraftig bruk og utvikling av ulike næringar i sameksistens med blant anna farlei og ferdslø, fiske, friluftsliv, natur og robuste økosystem. Auka press på sjøområda kan føre til arealkonflikhtar mellom ulike interessegrupper, irekna ulike næringsinteresser. Skipsfart, tradisjonelt fiske, akvakultur, natur/friluftsliv m.m. er døme på slike.»

Eit tilstrekkeleg kunnskapsgrunnlag blir avgjerande for kva endringar vi kan gjere for å endre arealføremål i sjø til akvakultur. Sjølv om havbruksmeldinga er tydeleg på at kommunane skal nytte tilgjengeleg kunnskap som grunnlag for konsekvensutgreiing i KPA, så tolkar vi signal frå Statsforvaltaren i Vestland i om at dette ikkje er så enkelt. Vi har ambisjon om å gjere tilstrekkelege konsekvensutgreiingar for å sette av område eller utvide lokasjonar til akvakultur, men vi vil også vurdere å nytte fleirbruksføremål.

Det er særskilt naturmangfaldkartleggingar som kan bli kostnadskrevjande. Her tolkar vi signal frå regionalt planforum 3. juni som at det vil bli stilt krav om konsekvensutgreiing på tiltaksnivå, sjølv om det er krav om slike konsekvensutgreiing i søknadsprosessen for nye lokasjonar etter Akvakulturlova. I følgje rundskriv H-6/18 vil det blir gjort meir detaljerte vurderingar av miljøverknadane ved

behandling av lokalitetssøknader etter akvakulturloven, som utfyller vurderingane i kommuneplanen. Det er derfor ikkje nødvendig at alle miljøforhold er avklart i detalj i kommuneplanen.

Havbruksmeldinga (kap. 6.3.1) peikar på at sterkare involvering av kunnskapsinstitusjonar og regionale og statlege mynde i planarbeidet, kan bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget. Men det er ikkje nok at sektormynde peikar på rettleiarar som er utarbeidd for deira sektoransvar. Heller ikkje rapportar og kartdatabasar vil vere tilstrekkeleg bidrag. Slike er ofte mangelfulle, og ikkje spissa mot det vi har behov. Sektormynde må difor aktivt involvere seg og investere i planprosessen for at vi saman skal nå regjeringa sitt mål om å legge til rette for mest mogleg verdiskaping for innanfor berekraftige rammer. Havbruksnæringa kan også dele kunnskap dei har.

Samtidig signaliserer havbruksmeldinga større endringar i statleg styring dei neste åra, som statlege planretningslinjer for akvakultur og nye verkemiddel til å stimulere til teknologiutvikling. Tidspunkt for vår kommuneplanprosess kan vere uheldig då mykje endå er usikkert. Men vi kan nytte fleirbruksføremål som til dømes friluftsliv og farleier. Med det vil kommunen kunne signalisere kor det er ønskeleg å utvide eller etablere nye lokasjonar for havbruk. Dette inneber at kommunen ikkje har gjort ein prioritering av aktiviteten som er ønskeleg i området som er avsett. Så fall vil vi la det vere opp til havbruksnæringa å stå for kunnskapsgrunnlag og konsekvensutgreiing, og la kommunen og sektormynde (gjennom eventuelle lokasjonssøknadar) veie konsekvensane for dei ulike føremåla og gjere prioriteringar seinare.

Offentlege føremål

Offentleg infrastruktur omfattar dei fysiske og tekniske systema som legg grunnlaget for eit velfungerande samfunn. Dette inkluderer vegnett, vatn- og avløpssystem, energiforsyning, digitale tenester, samt offentlege bygg og tenester som skular, barnehagar, helse- og omsorgstilbod. I kommuneplanen sin arealdel skal vi ta stilling til kvar og korleis slik infrastruktur skal utviklast og lokalisert, i tråd med mål om berekraftig arealbruk, god samfunnsøkonomi og likeverdige tenestetilbod på tvers av kommunen. Vi bør ha tilstrekkeleg areal til offentlege føremål ut frå den veksten planen opnar for.

Vi skal arbeida for livskraftige og berekraftige nærsenter og lokalsenter som er attraktive stader for bustad, næring og tenesteyting. Dette inneber at offentlege funksjonar som skule, barnehage, helsestasjon og omsorgstenester i størst mogleg grad bør lokalisert i eller nær slike senter, slik at dei bidreg til å styrke sentrumsfunksjonar og fellesskap. Gode møteplassar og tilgjengeleg infrastruktur er viktige element i dette arbeidet. Samstundes må vi sikre tilstrekkeleg areal til offentlig føremål, både for utviding av eksisterande anlegg og for nyetableringar, og sørge for at desse vert plasserte på rett stad i høve til befolkningsutvikling og transportmønster.

Det er starta eit arbeid med kommunedelplan (KDP) for vatn og avløp, som vil gi eit meir detaljert grunnlag for prioriteringar og investeringar innanfor VA-sektoren. Denne planen skal samordnast med kommuneplanen sin arealdel, slik at vi sikrar heilskapleg planlegging og god samanheng mellom arealbruk og teknisk infrastruktur. Dette er særleg viktig i område med utbyggingspress, men også i område der ein ønsker å stimulere til busetjing og næringsutvikling.

Gjennom planarbeidet vil vi også vurdere korleis offentleg infrastruktur kan bidra til å redusere klimagassutslepp, styrke beredskap og fremme sosial berekraft. Dette inneber mellom anna å legge til rette for gåande og syklande, energieffektive bygg, og digitale løysingar som kan styrke tilgjenge og effektivitet i tenesteytinga.

Det må utarbeidast ein langsiktig driftsanalyse og investeringsplan for planperioden 2027 – 2040 som skildrar behov for utbygging av kommunal infrastruktur og tenester ut frå fleire prognosar for folketalsvekst (SSB, Telemarksforskning) og for den utbygginga som KPA opnar for. Dette vil gi eit bilete av dei mogelege økonomiske konsekvensar for kommunen når det kjem til investeringsbehovet i framtida.

Strandsone

Kommunen vil nytte digital [Strandsonerettleiar for Vestland fylke](#). Definisjonen på funksjonell strandsone er: *Den sona som står i innbyrdes i samspel med sjøen både økologisk, topografisk og/eller bruksmessig. Den kan vere smalare eller breiare enn 100-metersbeltet.*

Med funksjonell strandsone meinast det området langs sjø og vassdrag som er fysisk tilgjengeleg. Føresetnad for at ein kan seie at strandsona er funksjonell baserer seg fyrst og fremst på om topografien opnar for allmenn ferdsel (at det ikkje er bratt og ulendt) eller at det ikkje er eksisterande bygg og infrastruktur som er i vegen for ferdsel. Med den verdifulle strandsona meinast den strandsona som er funksjonell og som har spesielle naturmangfalds-, kulturmiljø-, landskaps- og friluftslivsverdiar. I strandsona kan det også vere innmark som er viktig for kjerneområde for landbruk.

Basert på tidlegare kartlegging av funksjonell strandsone er det sett byggegrense i enkelte område i KDPA for Bjørnafjorden vest. Det er ikkje sett byggegrense på austsida av fjorden i KPA for Fusa. Det er også ein del godkjente reguleringsplanar det ikkje er sett byggegrense i. Der det ikkje er sett byggegrense er det eit generelt forbod om bygging i 100 metersbeltet. Dispensasjonssøknadar blir behandla strengt.

Byggegrense i KPA må fastsetjast for utbyggingsføre mål §11-7, nr. 1 og for LNF-spreidd føremål § 11-7, nr. 5. Det er ikkje nødvendig å sette byggegrense i LNF-område eller i område der det blir sett krav til reguleringsplan. I samband med ny KPA kan vi gjere nytte av dei kartleggingane (og eventuelle godkjente reguleringsplanar) vi har, og sette fleire byggegrenser. Dette vil sikre ei meir planmessig utbygging i strandsona, der vi unngår bit for bit-utbygging som på sikt kan føre til mindre funksjonell strandsone.

Der det er høgt utbyggingspress og lite funksjonell strandsone skal bygging unngåast i størst mogeleg grad. Her må byggegrense settast for å verne nedbygging av funksjonell strandsone. I område der det er mindre press og mykje funksjonell strandsone kan byggegrense settast nærare sjøen. Uansett bør utbygging konsentrerast til etablerte byggeområde og ikkje råka den verdifulle strandsona. Næringsverksemd stenger ofte strandsona heilt for allmenn ferdsel. Ved lokalisering av næringsområde bør det vektleggast om næringer og næringsverksemd som bidreg til auka lokal verdiskaping treng tilgang til sjøen.

Endring av arealføremål og byggegrense i strandsone kan bli konfliktfylt og tidkrevjande uansett kor vi skal sette byggegrense (i pressområde eller område med mindre press).

Det skal takast omsyn til verneverdiar og allmenne interesser som natur, kulturmiljø, landskap og friluftsliv. Spreidde bustadar og fritidsbustadar blir ikkje rekna å ha høg samfunnsnytte. Men i område med lite utbyggingspress og mykje tilgjengeleg strandsone, kan det i større grad godkjennast slike nye tiltak, enn i område som har lite tilgjengeleg strandsoneareal og stort utbyggingspress. Ved å sette byggegrense og lage gode føresegnar for kva type føremål vi kan tillate i slike område, kan vi sikre at det er tilgjengelege areal i strandsona for rekreasjon og friluftsliv samtidig som vi opnar for bygging nærare sjøen enn 100 meter.

Det er ikkje nok at vi har kartlagt kor det er funksjonell strandsone og kor det er høge verdiar. Skal vi kunne tillate bygging nærare sjøen, må vi greie ut konsekvensar konkrete tiltak vil få for miljø og samfunn i tillegg. Konsekvensutgreiingar kan bli kostnadskrevjande. Til dømes for å skaffe tilstrekkeleg kunnskapsgrunnlag for naturmangfald. Vi vil nytte kjelder som [Naturbase](#) og [Yggdrasil](#) for å finne eventuell kjent kunnskap. Der det er gjort registreringar kan det vere at vi i dag har tilstrekkeleg kunnskapsgrunnlag for å vurdere konsekvensane med ei byggegrense nok nærare enn 100 meter på KPA-nivå. Om ikkje, må vi sannsynlegvis legge til grunn prinsippet om føre-var, då det spesielt er i strandsona det er mange verdiar med høgt konfliktpotensial som for eksempel naturmangfald, kulturminne, landskap, kulturmiljø og friluftsliv.

Skal vi opne for å endre arealføremål til bruk i strandsona bør dette betre tilgangen til sjøen for allmennheita, ha stor samfunnsnytte og vere positivt for folkehelse og friluftsliv for fleire.

Samsvar kart og terreng

Formannskapet har bedt om at vi i planprosessen får betre samsvar mellom kart og terreng. Det vil seie at vi teiknar plankart i tråd med det som allereie er bygd ut.

Vi skal gjere dette for nye utbyggingar som er i tråd med gjeldande reguleringsplanar og har fått byggeløyve. Planprosessen er også ein god anledning til å rydde i gamle saker der arealføremål ikkje stemmer med bruken. Merk at dette må skiljast frå tilsynssaker for ulovlege utbyggingar og til saker der det kan det vere enkelt å justere kart og endre arealføremål. Kommunen kan gjere mindre justeringar og har eit forvaltningsskjønn, men dette er avgrensa til:

- Om tiltaket har liten fysisk eller visuell påverknad (f.eks. mindre terrasser, små uthus).
- Om tiltaket er i tråd med intensjonen i gjeldande plan, sjølv om det formelt er i strid.
- Om tiltaket er gamalt, og det er vanskeleg å få retta opp utan urimeleg ressursbruk.

Dette arbeidet kan bli ressurskrevjande om vi skal justere heile plankartet. Vi avgrensar dette arbeidet difor til innspel vi får frå grunneigarar. Vi bruker heller ikkje ressursar på å få endra kart dersom vi er i tvil om det er innafor forvaltningsskjønnet vi har, eller om sektormyndede peikar på utgreiingsbehov eller varslar motsegn. Slikt må eventuelt grunneigarar sørge for gjennom ordningar vi har for dispensasjonssøknadar.

Oppsummering arealstrategiar

Kommunen ønsker arealinnspel for å:

- sette av eigna område til bustad på austsida av fjorden nært sentrumskerne (maks 1 km) i definerte sentra, nært tenestetilbod og langs kollektivaksen Eikelandsosen – Venjaneset.
- sette av eigna område til bustadar nært omsorgsteneste (maks 500 m) i heile kommunen.
- sette av eigna område for spreidd bustadbygging i område som i dag har spreidd busetnad.
- sette av eigna område til næring nært eksisterande infrastruktur som overordna vegnett og kollektivaksar, kai, vatn- og avlaup.
- sette av eigna område til offentlege føremål nært brukarar, overordna vegnett og kollektivaksar
- å justere, endre eller sette av nye eigna område for havbruk for å sikre høgast mogeleg verdiskaping innfor berekraftige rammer.
- få innspel på område der naustområde på land vert kopla til hamneområde i sjø.

Kommunen ønsker også arealinnspel som er positive for naturen og/eller folkehelsa, som eksempel viktige område for naturmangfald, idrett og friluftsliv.

Kommunen ønsker også innspel til overordna planvask på austsida av fjorden. Det vil seie innspel til område som i dag er sett av til utbygging, og som bør/kan endrast til LNF.

Private kan også kome med ønske om å justere plankart for å få dette til å stemme med sine eigedommar. Dette reknar vi ikkje som arealinnspel som skal behandlast etter metoden for silingskriterium (sjå nedanfor). Faglege vurderingar blir gjort av eiga arbeidsgruppe.

Det vil bli opna for å kome med arealinnspel i eit innspelsskjema som er strukturert etter punkta ovanfor.

Silingskriterium for arealinnspel

Arealinnspel som er i tråd med arealstrategiane ovanfor, må deretter gjennom ei siling for å sikre ei berekraftig utvikling i tråd med arealmål i kommuneplanens samfunnsdel, FN sine berekraftsmål og statlege planretningslinjer. Viktige LNF-område skal takast vare på og styrkast. Nedbygging av

verdifulle jordbruksareal og myr skal unngåast, og vi tar vare på naturmangfaldet vårt. Samanhengande grønstruktur og blågrøne korridorar skal takast vare på og vidareutviklast. Grøntområde skal vere lett tilgjengelege for innbyggjarane og bidra til naturmangfald, rekreasjon og klimatilpassing, og det skal settast byggegrense i byggeområde i strandsona.

Det er dermed ikkje slik at arealinnspelet som er i tråd med arealstrategiar automatisk kan kome med i ny KPA. Vi skal utarbeide eit sett med silingskriterium for å sikre ei føreseieleg, rettferdig og demokratisk behandling av innspel i tråd med dei føringar og retningslinjer vi må etterleve.

Behandling av arealinnspelet skal skje i fire fasar:

1. Siling ut frå arealstrategiar i planprogrammet
2. Vurdering ut frå viktige tema og bestemte silingskriterium
3. Vurdering ut frå om det er behov for arealinnspelet og samfunnsnytte
4. Siling ut frå om ein må unngå, eller kan avgrense, sette i stand eller kompensere

Metoden for grovsiling er skildra i eige dokumentet. Dokumentet blir lagt fram for politisk behandling og sendt på høyring samtidig med planprogrammet.

I silingsfasen må det finnast kartgrunnlag eller andre handfaste eksisterande kjelder å vurdere innspel i mot. Vi må også gjere dette på ein open måte slik at alle som gir innspel forstår behandlinga og konklusjonen deira innspel har fått.

Det er tilstrekkeleg i silingsfasen å gjere ei vurdering ut frå kjent kunnskap for å kunne kome til ei tilråding til kva arealinnspelet vi går vidare med, og som deretter må konsekvensutgreiast. Dette skal politisk behandlast før vi lagar forslag til plankart, føresegner og planomtale. Merk at gjennom konsekvensutgreiinga kan administrasjonen konkludere med ei fråråding likevel³.

Metoden vil ikkje passe for arealinnspelet i sjø. Her er næringsaktørane få, og kommunen vil kunne etablere eit tettare samarbeid med havbruksnæring og inkludere alle. Vi vil kunne få innspel på annan måte enn gjennom innspelsskjema. Kommunen kan og ta ei aktiv rolle. Vi inkluderer Vestland fylkeskommune (i arbeidsgruppa for sjøareal) og kan aktivt «finne» aktuelle område for å utvikle havbruksnæring. Vi reknar med å få bistand til å hente inn og vurdere dette av andre relevante sektormyndene, som har eit ansvar for å legge til rette for slik verdiskaping. Dette fordrar ein meir aktiv deltaking frå offentlege aktørar for å finne passende område som kan vere aktuelle å konsekvensutgreie.

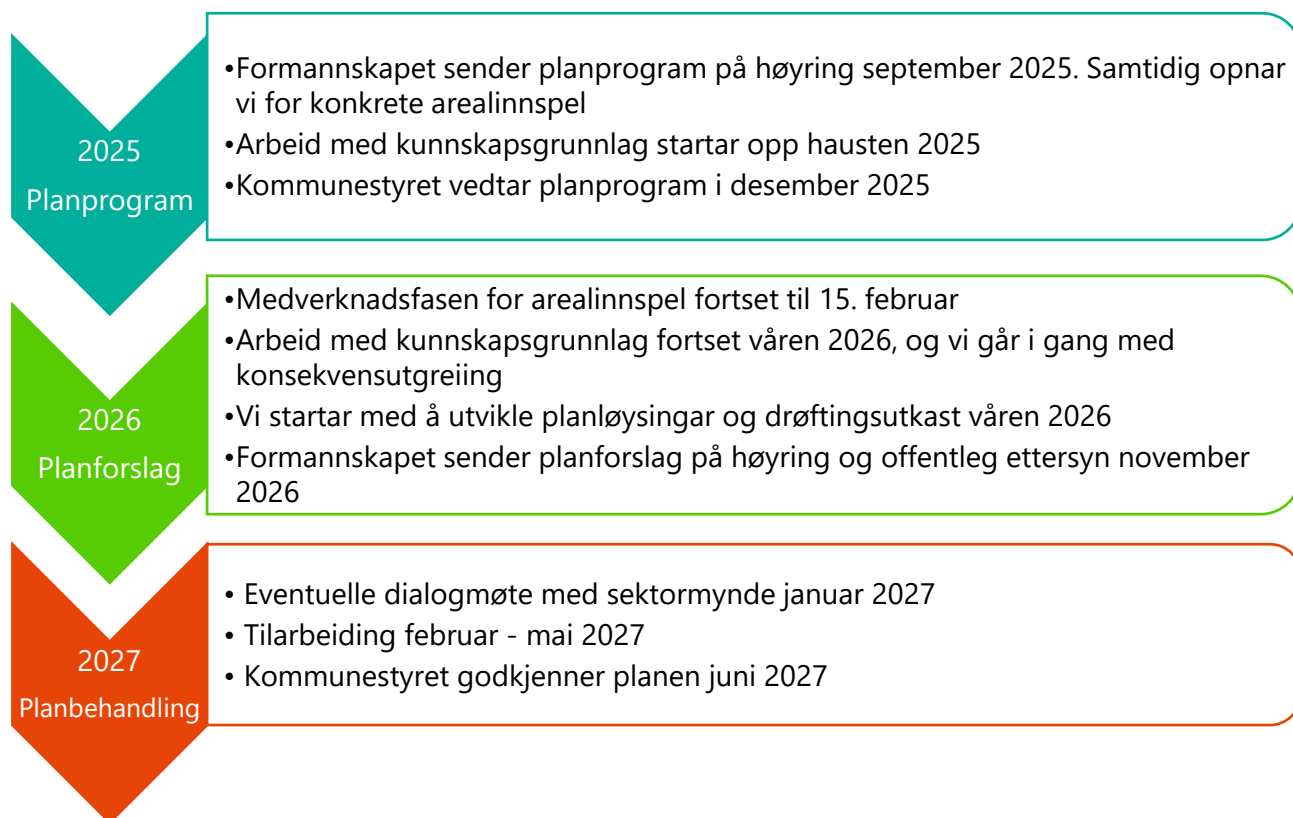
Framdriftsplan

Formannskapet vedtok oppstart av planarbeidet i sak 33/2025, og gav administrasjonen oppdrag om å utarbeide planprogram.

³ I slike tilfelle må vi vurdere om det er behov for å legge fram alternative forslag til politisk behandling. Eventuelt ny politisk behandling av arealinnspelet.

Eit arbeidsdokument for planprogram blei behandla av formannskapet 31. april. Arbeidsdokumentet blei lagt fram for regionalt planforum 3. juni, og var utgangspunkt for ein politisk verkstad 12. juni. Heile kommunestyret og plan-, bygg- og miljøutvalet deltok på verkstaden.

Figuren under viser vidare framdriftsplan fram mot endeleg vedtak sommaren 2027.

2. OVERORDNA FØRINGAR

FNs berekraftsmål

Berekraftsmåla gir oss den strategiske retninga for samfunnsutvikling. Oppdraget vårt i Bjørnafjorden, som i resten av verda, er å utrydde fattigdom, motverke ulikskap og stoppe klimaendringane, innan 2030. Vi skal planlegge for økologisk, sosial og økonomisk berekraft for den enkelte, for samfunnet og for framtidige generasjonar.

Nasjonale føringar

Statlege føringar

Lovgrunnlag

Plan- og bygningslova gir rammene for prosess og innhald i KPA. Den skal fremme berekraftig utvikling, sikre langsiktige løyringsar for bruk og vern.

Andre viktige særlover - sjå nedanfor.

Nasjonale forventningar

Regjeringens forventningar til fylkene og kommunene er gruppert i disse hovedtemaene:

- Samordning og samarbeid i planleggingen
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn
- Velferd og bærekraftig verdiskaping
- Klima, natur og miljø for framtida
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging 2023 -2027

Statlege planretningslinjer

- Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen (2021)
- Statlige planretningslinjer for klima og energi (2024)
- Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet (2024)
- Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging (1995)
- Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag (1994)

Det blir viktig å skilje på kva som er juridisk bindande for kommunen å følge opp, og kva som er faglege tilrådingar eller bør-krav. Alle skal-krav i statlege planretningslinjer er juridisk bindande og kan føre til motsegn om kommunen ikkje føl dei opp i planarbeidet.

I tillegg til plan- og bygningslova er det mange særlover som styrer arealplanlegginga og kan føre til motsegn dersom planen råkar vesentlege nasjonale interesser. Tabellen under listar opp dei mest sentrale særlovene og kva sektormynde som forvaltar lovverket.

Sektorlover	Kven forvaltar lovverket
Forureiningslova	Kommunen, statsforvaltaren, Miljødirektoratet
Naturmangfaldlova	Kommunen, fleire direktorat, statsforvaltaren, NVE
Motorferdslova	Kommunen
Kulturminnelova	Riksantikvaren og fylkeskommunen
Friluftslivslova	Kommunen
Folkehelselova	Kommunen, fylkeskommunen og Helsedirektoratet
Jordlova	Kommunen, fylkeskommunen og statsforvaltaren
Skogbrukslova	Kommunen, fylkeskommunen og statsforvaltaren
Akvakulturlova	Kommunen, fylkeskommunen, statsforvaltaren, fleire direktorat, Mattilsynet,
Minerallova	Direktoratet for mineralforvaltning
Veglova	Stortinget, fylkeskommunen, Statens vegvesen
Energilova, vassdragsreguleringslova, og vassressurslova	Departement, NVE
Havressurslova	Fiskeridirektoratet
Hamne- og farvasslova	Kommunen, Kystverket og Bergen havn

Reindriftslova og jernbanelova er ikkje relevant for Bjørnafjorden kommune. Klimalova er ikkje med då klimaomsyn blir ivaretatt i plan- og bygningslova og andre sektorlover som veglova.

Det er kommunen sjølv og statsforvaltaren som forvaltar plan- og bygningslova. Sektorlovene heng saman med plan- og bygningslova på ulikt vis. Vi legg til grunn tolkingar av mynde dei ulike aktørane har for heile eller delar av lovverka i tråd med kapittel 3 i [NIBR-rapport 2020:17 Betre samordning mellom plan- og bygningsloven og sektorlovgivingen](#). Det har kome nokre endringar sidan denne rapporten når det gjeld forholdet mellom for eksempel energilova og plan- og bygningslova.

Plan- og bygningslova er også stadig under endring. [Forslag om forbod mot nedbygging av myr](#) er på høyring. Forslaget legg opp til like strengt byggeforbod på myr som for 100-metersbeltet i strandsone. Det er også foreslått tilbakeverkande kraft for vedtekne arealplanar.

I tillegg er det kome mange stortingsmeldingar som kan føre til endringar av uttale og gi grunnlag for motsegn frå dei ulike sektormyndene uavhengig av sektorlovene. Til dømes:

[Meld. St. 35 \(2024-2025\) Norges arbeid med bærekraftsmålene](#)

[Meld. St. 24 \(2024-2025\) Fremtidens havbruk](#)

[Meld. St. 35 \(2023 – 2024\) Berekraftig bruk og bevaring av natur](#)

[Meld. St. 27 \(2023-2024\) Tryggare framtid – førebudd på flaum og skred](#)

[Meld. St. 14 \(2023-2024\) Nasjonal transportplan 2025-2036](#)

[Meld. St. 13 \(2023-2024\) Bustadmeldinga](#)

Vi legg elles til grunn rundskriv av 26. mai 2025 [Miljøforvaltninga sin praksis for motsegn i miljø saker](#).

Regionale føringar

Regionale føringar

Utviklingsplanen for Vestland 2024-2028 regional planstrategi har følgende satsingar:

Velferd og verdiskaping
Demografi og likeverd
Klima og natur
Samarbeid

Regionale planar

Regional areal og transportplan for Bergensregionen
Regional plan for attraktive senter i Hordaland
Regional plan for vassforvaltning Vestland
Regional plan for fornybar energi
Regional plan for næring og innovasjon

Temaplanar og strategiar

Temaplan for landbruk 2023 - 2027
Regional politikk for utvikling av anlegg for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv
Strategi for berekraftig mobilitet i Vestland

I utgangspunktet er ikkje regionale planar juridisk bindande for kommunane, med mindre dei regionale planane har planomtale og det er gjort konsekvensutgreiingar. Etter KU-forskrifta § 6 bokstav a er det alltid krav om planprogram og konsekvensutgreiing for regionale planar etter pbl. § 8-1 når planen fastset rammer for tiltak. Dette kan gjelde sjølv om planen ikkje inneheld plankart. Med «fastset rammer for» meinast overordna planar som legg føringar for seinare regulering av eit konkret tiltak, eller inneheld retningslinjer som har betydning for avgjerd om gjennomføring av slike tiltak. Vi reknar difor alle regionale planar som bør-krav når det kjem til utbyggingsføremål, men at dei kan gi faglege råd, rammer og er rettleiande for korleis vi skal operasjonalisere skal-krav i statlege planretningslinjer og særlover. Unntak er regional plan for vassforvaltning som er godkjent av Klima- og miljødepartementet og har fått rettsleg status.

Lokale føringar

Lokale føringar

Overordna planar

Kommuneplanens samfunnsdel (KPS) for Bjørnafjorden kommune 2023 - 2035

Kommunal planstrategi for Bjørnafjorden kommune 2024 - 2028

KPA for Fusa kommune 2015-2027

Kommundelplan for akvakultur for Fusa 2017 - 2029

KDPA for Bjørnafjorden vest 2023-2035

Kommunedelplanar

Kommunedelplan for klima, energi og miljø (KLEM-plan) for Bjørnafjorden kommune

Temaplanar og strategiar

Forvaltningsplan for Oselvaassdraget

Grøn mobilitetsstrategi for Bjørnafjorden kommune 2025 - 2036

Sykkelstrategi for Bjørnafjorden kommune 2023-2034

Det er ingen vedtekne kommunale planar som er juridisk bindande for utarbeiding av den nye kommuneplanen sin arealdel (KPA). Eit kommunestyrevedtak gjeld inntil eit nytt er fatta, og kommunen kan sjølv bestemme kva som skal rullerast i dei gjeldande overordna planane. Men KPA vil, når den er vedtatt, bli juridisk bindande for reguleringsplanar.

3. PLANPROSESS OG MEDVERKNAD

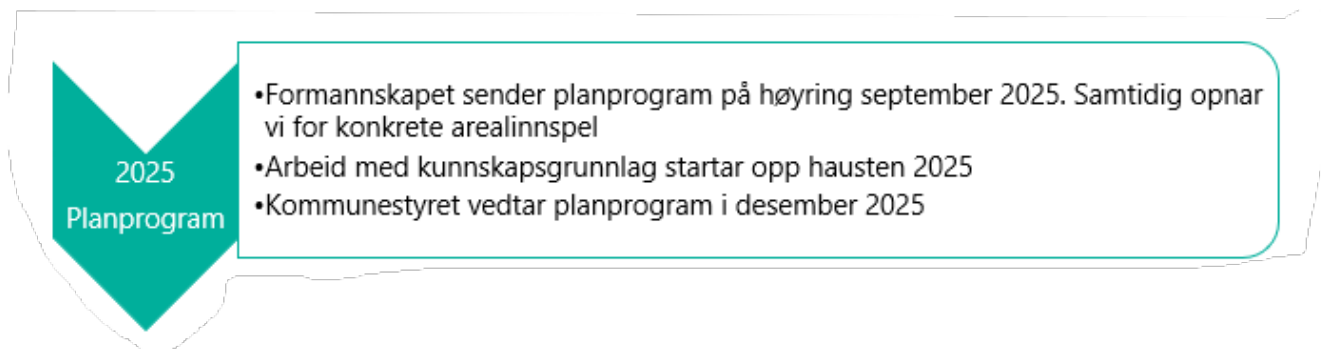
Kommuneplanen sin arealdel (KPA) er ein kompleks plan med omfattande og samansett innhald. Alle har moglegheit til å kome med innspel i høyringsfasane. Ein føresetnad for god medverknad er at flest mogleg forstår innhald og rammer for prosessen. Det er derfor avgjerande å sikre god informasjon gjennom heile prosessen. Kommunen si nettside med eigen temaside for kommuneplanen vil vere hovudkanalen for informasjon. Den finn ein ved å følge linken [Kommuneplanen sin arealdel \(KPA\) - Bjørnafjorden kommune](#).

I arbeidet vil ulike interessentar bli involvert på ulikt vis. Aktørar som vi ventar vil gi innspel er lista opp under.

Offentlege	• Offentlege myndigheiter inkluderer statlege, regionale og kommunale etatar.
Private	• Grunneigarar, næringsaktørar og utbyggjarar
Innbyggjarar	• Alle som bur i kommunen, eller har fritidsbustad i kommunen.
Interessegrupper	• Frivillige organisasjonar og velforeiningar • Foreldreutval • Aksjonsgrupper

Vi legg opp til to høyringsfasar som blir skildra nærare nedanfor.

Medverknad i planprogramfasen

➤ Kva skjer

Kommunen varslar oppstart samtidig som planprogrammet blir kunngjort og sendt på høyring med seks veker svarfrist.

Samtidig opnar vi for medverknad om konkrete arealinnspele. Denne medverknadsfasen vil få frist 15. februar.

Korleis medverke

Vi vil be om skriftlege innspel i høyringsfasen til planprogrammet. Det blir samtidig lagt opp til skriftlege arealinnspele med ei form for skjematisk rettleiing i tråd med arealstrategiar i planprogrammet. Her vil også sileingskriteria gjerast kjende.

Vi vil starte med folkemøte i høyringsfasen for planprogrammet for å sikre god informasjon om planprogrammet og kva arealinnspele som er ønska. Det vil bli større folkemøte på Osøyro og Eikelandsosen i løpet av hausten om planprogram.

Til tillegg planlegg vi folkemøte på Søfteland der vi har fleire større planprosessar på gang. Vi ønsker å ha med Vestland fylkeskommune, Statens vegvesen og Statsforvaltaren på folkemøte.

I tråd med Kommunal planstrategi 2024-2028 skal vi starte på ein strategisk plan for Lysefjorden (inkludert Lyseparken) i 2025/2026. Vi ønsker særleg fokus på mobilitet, friluftsliv og gode møteplassar i denne strategiske planen. Vi har vore i dialog med Skyss medverknadsmøte knytt til eventuell ny rutestruktur etter at ny veg opnar mellom Åsenhelleskaret, og vi vil nytte ein slik anledning til å ta opp planprogrammet i eit større folkemøte. Lysefjorden er dessutan eit større utviklingsområde der det er større utbyggingsplanar i prosess. Det er naturleg å invitere med Statens vegvesen, Vestland fylkeskommune og Statsforvaltaren også her.

Andre arenaer for informasjon, dialog eller samarbeid vil vere:

- Bransjetreff

- Tematiske frukostmøte med næringslivet
- Samarbeid med råda – ungdomsrådet, råd for personar med funksjonsnedsetting, eldrerådet

Vi vil invitere til bransjetreff om næringsutvikling på land og sjøareal. Særskilt for havbruk vil vi aktivt legge til rette for tidleg medverknad frå næringa. Næringsaktørane er ikkje så mange og vi vil søke å få tidlege arealinnspeil frå alle aktørane for å kunne begynne med kunnskapsgrunnlag, konsekvensutgreiingar og planutkast tidleg.

Vi vil be skulane om hjelp til å sikre medverknad frå barn og unge og håpar å få nokre skular som vil legge til rette for at vi får innspel.

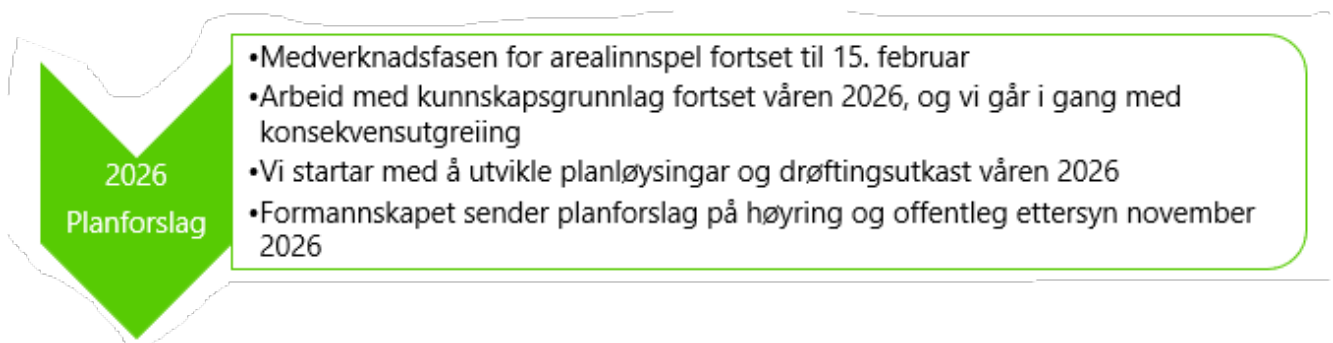
Kva vil vi ha

I samband med høyring av planprogrammet vil vi ha innspel til arealstrategiar og medverknad i planprosessen. Vi vil ha konkrete innspel frå sektormyndene både til prosessen og kva kunnskapsgrunnlag vi har behov for.

I tråd med rettleiar for arealdelen (kapittel 3.9) vil vi opne for innspel om ny eller endra arealbruk (arealinnspeil) frå private grunneigarar, utbyggjarar og næringsdrivande. Vi vil stille krav til at slike innspel har tilvising til gards- og bruksnummer, kart over området, føremålet med foreslått arealbruk og korleis framlegget samsvarar med kommunens arealstrategi. Det siste vil vi sikre gjennom innspelsskjema med moglegheit for å krysse av for kva arealstrategi innspelet omfattar.

I samband med høyringa og offentleg ettersyn av planprogrammet skal statlege og regionale styresmakter og andre kommunar medverke og gi relevante innspel. Vedkomande statlege og regionale organ plikter å seie frå allereie under høyringa av planprogrammet, dersom dei vurderer det slik at planen kan kome i konflikt med nasjonale eller vesentlege regionale omsyn innanfor deira ansvarsområde.

Medverknad i planfasen

➤ **Kva skjer**

Etter at planprogrammet er vedtatt blir det kunngjort. Det vil bli informert om fristen 15. februar for å kome med arealinnspele på nettsida vår og aviser på nytt.

Korleis medverke (før frist for arealinnspele 15. februar)

Det kan bli arrangert fleire folkemøte og informasjonsmøte fram mot fristen i senterområda på austsida av fjorden for å informere om kva arealinnspele vi ønsker og silingskriterium.

Det kan vere aktuelt med bransjetreff og liknande også etter at planprogram er vedtatt og før fristen for arealinnspele 15. februar.

Kommunen vil også vurdere å aktivt oppsøke grunneigarar, næringsliv og utbyggjarar for å få nok gode arealinnspele mot slutten av innspelsfasen. Det må først og fremst vere behov for konkrete innspel for at vi skal gjere dette.

Det kan vere behov for noko samarbeid med forslagsstillarar om arealinnspele vi går vidare med etter 15. februar 2026. Men hovudsakeleg vil medverknadsprosessen bli retta mot sektormyndene våren 2026. Planforslag vil bli lagt fram i regionalt planforum etter kvart som det tek form. I tillegg vil kommunen ha dialogmøte og tematiske arbeidsmøte med sentrale sektormyndene, som Statsforvaltaren i Vestland og Vestland fylkeskommune.

Innspele til oppstart og planprogrammet vil avdekke om det er konkrete grupper eller foreningar som ønsker å medverke særskilt. Desse vil vi vurdere å samle i ei eller fleire ressursgrupper. Også her ser vi for oss eventuell digital medverknad slik som regionale planforum bli arrangert.

Administrasjonen vil så langt som mogeleg delta på møte som andre inviterer til som angår tema som skal arbeidast med i KPA.

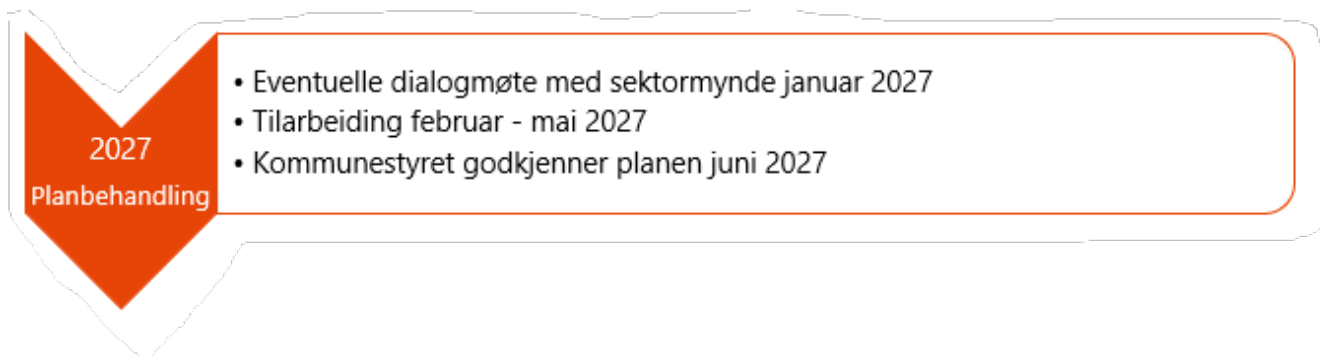
Merk at kommunen skal også skaffe eit godt kunnskapsgrunnlag (sjå kapittel 5 nedanfor). I dette arbeidet kan det då vere behov for medverknadsprosessar, særskilt frå lag og interesseorganisasjonar.

Kva vil vi ha

Vi vil ha gode arealinnspele i tråd med arealstrategiane frå innbyggjarar, grunneigarar, næringslivet, utbyggjarar og sektormyndene.

Vi vil også ha gode innspel frå alle innbyggjarar og interessegrupper om verdiar og areal som er verdt å verne, men vi slår dette saman med medverknadsfase for KDP for naturmangfald der vi aktivt vil søke å få innspel om natur og naturmangfald. Kunnskap vi får her skal inkluderast i arbeidet med KPA og i vidare detaljplanlegging.

Medverknad til planforslag

➤ **Kva skjer**

KPA blir kunngjort i avis og lagt ut på kommunens nettaviser i november 2026. Den blir sendt på høyring med frist på seks veker. Vi vil ta høgde for ferieveke i desember dersom planen blir sendt på høyring seint i november.

Korleis medverke

Alle er invitert til å kome med merknadar til planen. Det vil bli lagt til rette for informasjon og dialog om delar eller heile planen.

Det kan vere aktuelt å gjennomføre offentlege høyringsmøte eller ha opne kontordagar der administrasjonen kan forklare planforslag og verknadar, men innspel vil vi først og fremst ha skriftleg.

Kva vil vi ha

Vi vil ha merknadar til foreslått arealbruk og dårleg formulerte føresegner, feil i kartgrenser og liknande.

Det blir ikkje invitert til å kome med nye arealinnspel som kan føre til behov for konsekvensutgreiingar og nye høyringsrundar. Dette er avgjerande for at vi skal unngå behov for nye høyringsrundar og klare å halde framdriftsplanen.

Eventuelle nye arealinnspel vil bli tatt med i arbeidet med planstrategien som skal starte opp i 2027 og vedtakast i 2028. Det vil bli gitt rettleiing for forslagsstillarar til eventuelle nye arealinnspel som er i tråd med arealstrategi, om prosess for å kunne fremme reguleringsplan som ikkje stemmer med den nye KPA.

Medverknad i tilarbeidingsfase

Etter at planforslaget har vore på høyring, vil vi vurdere merknader og tilarbeide planforslaget. Også i denne fasen kan det bli aktuelt med medverknad. I første rekke vil det vere:

- Møter for å avklare/oppklara innhald i innkomne merknader dersom det er behov
- Møte med utvalde aktørar for å drøfte konsekvensar av endringar
- Dialogmøte med sektormynde om eventuelle motsegner

Tilarbeidd planforslag blir sendt til kommunestyret for endeleg vedtak.

Dersom endringane er vesentlege, må det takast stilling til om det er nødvendig med ny høyring av planforslaget før kommunestyret kan gjere endeleg vedtak. Dersom det er motsegn til planen må det takast stilling til om vi skal be om mekling før saka blir lagt fram for kommunestyret til behandling.

Om medverknad frå sektormynde

Sektormynde vil både kunne bidra med råd, kunnskapsgrunnlag og fagleg kompetanse i planarbeidet. Vestland fylkeskommune vil også bidra med kompetanse i arbeidsgruppa for sjøareal. Vi kan opne for slik medverknad frå andre sektormynde i denne gruppa, eller i andre grupper. Men det er fyrst og fremst gjennom høyringar, regionale planforum og dialogmøte vi kan samarbeide om planprogram og planforslaget.

Samarbeid om planprogram

Vi ønsker særskilte innspel til planprogram frå sektormynde på arealstrategiar, framdriftsplanen og opplegg for medverknad. Også innspel til kunnskapsgrunnlag (sjå kapittel om utgreiingar og analysar nedanfor) er svært viktig å få allereie til planprogram. Både til kva overordna utgreiingar vi må ha og til konsekvensutgreiingar og ROS-analyse. Vi ønsker også tidelege innspel til korleis vi skal definere senterstruktur på austsida av fjorden i nærsenter, lokalsenter og kommunesenter i dei bygdene/tettstadane vi har.

Det er særskilt statlege planretningslinjer for arealbruk og mobilitet og Regional plan for areal og transportplanlegging i Bergensområdet, at vi blir fagleg og politisk utfordra på grensene for kva som er juss og kva som er lokalpolitisk handlingsrom. Også regional plan for attraktive senter og regional plan for næring og innovasjon er planar som har ført til motsegn frå Vestland fylkeskommune i kommunale arealplanar. I tillegg blir ofte byveksttalen og nullvekstmålet i seg sjølv løfta fram som grunnlag for motsegn frå sektormynde.

Kommunen ønsker eit møte i høyringsfasen for planprogrammet med Vestland fylkeskommune og Statsforvaltar om overordna prinsipp i KPA-arbeidet for kva som kan gi grunnlag for motsegn når det kjem til arealbruk og mobilitet. Særleg innafor:

- Senterstruktur og fortetningsområde
- Utbygging langs kollektivaksar
- Næringsområde

Med tidleg samarbeid og avklaringar på kva grep kommunen ønsker å ta for betre areal- og mobilitetsplanlegging, kan vi tydeleggjere planprogrammet og unngå misforståingar og konflikhtar som forseinkar prosessen.

Arealinnspel og samarbeid om utarbeiding av planforslag

Vi ønsker også konkrete arealinnspele frå sektormynde så tidleg som råd, men innan fristen 15. februar. Vi reknar innspel til overordna planvask som arealinnspele då dette inneber å endre arealføremål frå utbyggingsføremål til LNF. Så har vi forståing for at dette kan vere arbeidskrevjande også for sektormynde å gi uttømmende innspel, og at fem månadar medverknadsfase for arealinnspele kan vere lite å gi konkrete innspel på store område. Men vi stiller krav om at alle arealinnspele må kome seinast i samband med regionale planforum. Dette for at det skal vere realistisk at kommunen kan vurdere og konkludere om slike innspel utan nye høyringsrundar av planforslaget.

Vi ønsker å drøfte planutkast for geografiske område eller enkelte tema etter kvart som vi blir ferdig i regionalt planforum. Foreløpig ser vi for oss at vi kan legge fram ein plan for justeringar av KDPA for Bjørnafjorden vest tidleg på våren 2026 i regionalt planforum, som ikkje tek sikte på å endre arealføremål i plankart. Vi kan ha klart eit utkast for arealbruk i sjø, med plankart, til diskusjon i regionalt planforum i løpet av våren 2026. Medan eit grovt fyrste planutkast med endringar av arealføremål i plankart, føresegner og planomtale for heile kommunen tek vi sikte på å ha klart innan sommaren 2026. Det blir lagt inn bestilling på tre planforum i denne perioden.

Det kom innspel frå sektormynde i regionalt planforum 3. juni 2025 om at høyringsfristen for planen bør vere lenger enn 6 veker. Sidan vi planlegg tre regionale planforum i 2026, og vi er opne for dialogmøte undervegs, så skal det ikkje vere behov for lengre frist enn seks veker. Eventuell forlenga frist vil kunne få konsekvensar for framdriftsplanen. Vi kan skildre eventuelle endringar som blir gjort i etterkant av dei regionale planforum. Dette kan gjerast i eit eige oversendingsbrev for å gjere det enklare å overhalde høyringsfristen.

Merk at vi opnar berre for merknadar i samband med høyringsrunden av planforslaget, og ikkje for nye arealinnspele. Dette gjeld også innspel til planvask. Nye arealinnspele vil krevje fleire endringar og sannsynlegvis høyringsrundar. Her vil vi legge til grunn § 5.5 i plan- og bygningslova.

«Retten til å fremme innsigelse bortfaller dersom kravet til deltakelse i planprosessen etter § 3-2 tredje ledd ikke er oppfylt, forutsatt at planmyndigheten har oppfylt sin varslingsplikt og kravene til varsling for vedkommende plantype.

Dette inneber at sektormynde må delta aktivt i planfasen, stiller førebudd til regionale planforum og eventuelt ta initiativ til å delta på dialogmøte i etterkant av slike.

4. PLANARBEIDET OG ORGANISERING

Planprogrammet har ein strategisk funksjon ved at det konkretiserer og utdjupar arealmåla og strategiane i kommuneplanens samfunnsdel (KPS) for perioden 2023–2035. Eit sentralt mål med dette strategiske planprogrammet er å gjere behandling av arealinnspele enklare, meir føreseieleg og rettferdig. Samtidig gir det administrasjonen eit tydeleg mandat til å arbeide aktivt for å få inn gode og gjennomarbeidde arealinnspele som samfunnet har behov for.

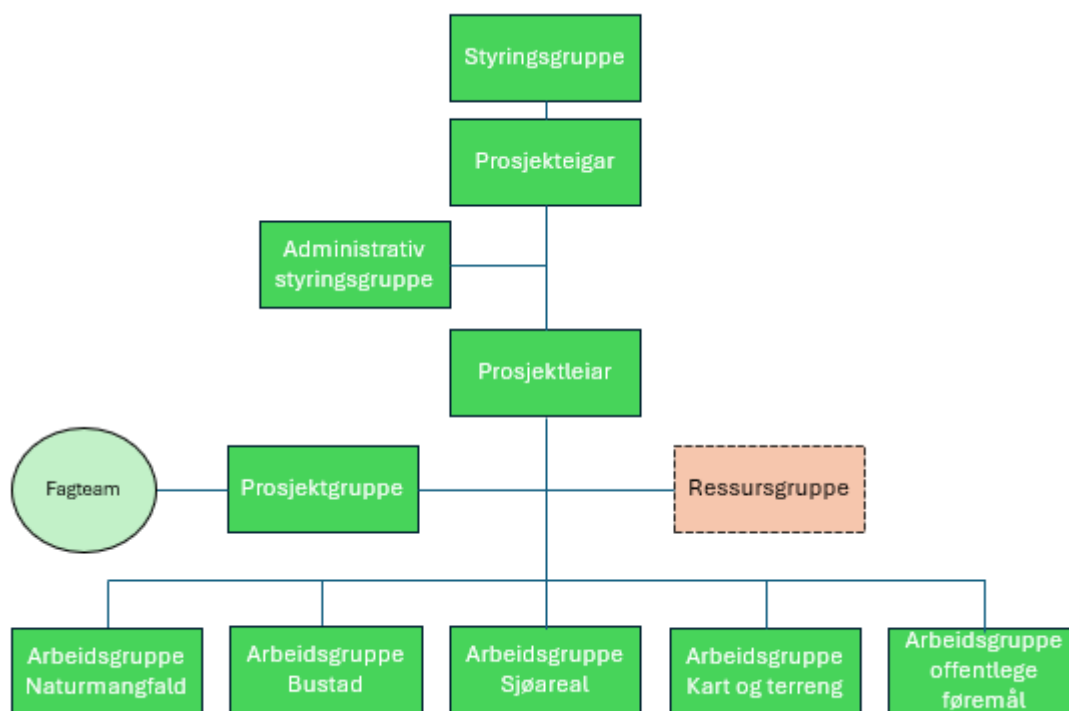
Ved å innarbeide arealstrategiane i kommuneplanen sin arealdel (KPA), vil desse også kunne fungere som retningslinjer for planinitiativ som ikkje er i tråd med overordna arealføremål også etter at KPA er godkjent. Særskilt dersom vi ikkje får tilstrekkeleg med innspel i medverknadsfasen, eller dersom reguleringsplanprosessar og byggestart tek legger tid enn føresett.

Prosjektorganisering

Kommunestyret skal vedta planprogrammet i desember 2025 og godkjenne den endelege planen i juni 2027. Formannskapet er styringsgruppe i tråd med vedtak gjort av kommunestyret i sak 146/2024. Formannskapet kan sende planprogram og planforslag på offentleg ettersyn og høyring. Formannskapet kan løfte prinsipielle spørsmål til kommunestyret undervegs. Formannskapet kan også be om innspel frå dei kommunale råda og plan-, bygg og miljøutvalet (PBM) for saker som formannskapet skal vedta. Administrasjonen kan også be om innspel frå råda og PBM.

Kommunedirektør har ansvar for prosjektorganiseringa i administrasjonen og er prosjekteigar. .

Figuren nedanfor syner korleis planprosessen blir organisert som eit prosjekt. Om vi skal opprette ei ressursgruppe vil vi avklare etter høyringa av planprogrammet.

Formannskapet er *styringsgruppe* i tråd med vedtak i kommunestyresak 146/2024.

Kommunedirektør er *prosjekteigar* og skal sikre at prosjektorganisasjonen under leverer dei ønska resultata i tråd med framdriftsplan, og er ansvarleg for å sikre at planarbeidet blir gjennomført i tråd med kommunen sin strategi og behov.

Administrativ styringsgruppe blir leia av kommunalsjef for samfunnsutvikling. Dette er eit møtepunkt for prosjektleder og arbeidsgruppeleiarar for å få nødvendige faglege avklaringar og sikre nok administrative ressursar og kjøp av konsulenttenester til rett tid. Gruppa har hovudansvar for alle saker som går til politisk behandling.

Prosjektleder skal vere med i prosjektgruppa og alle arbeidsgruppene så langt som råd. Prosjektleder har det faglege ansvaret for det som blir produsert og deltek i administrativ styringsgruppe. Prosjektleder har hovudansvar for at arbeidsgruppene leverer i tide og skal rapportere i linjene og be om fleire ressursar dersom det er behov.

Prosjektgruppa skal fyrst og fremst sikre at kart, føresegner og planomtale blir utarbeidd. Gruppa har ansvar for heilheit og må særskilt ta ansvar for tema som ikkje er prioritert i eigne arbeidsgrupper, også temaet næring som formannskapet løfta fram som viktig. Det er mange tema som overlappar kvarandre og det er prosjektgruppa som skal gjere vurderingane og vege ulike omsyn.

Arbeidsgrupper blir sett saman for dei prioriterte temaa: bustad, sjøareal, kart og terreng og offentlege føremål. I tillegg er det ei eiga arbeidsgruppe for naturmangfald i samband med planprosessen for KDP for naturmangfald. Naturmangfald vil få særskilt fokus i denne planprosessen når det gjeld planvask og omsynssoner. Arbeidsgruppe for kart og terreng vil også få ansvar for temaet strandsone.

Eit *fagteam* blir oppretta for å behandle og gi tilrådingar knytt til arealinnspeil. Teamet skal jobbe i tråd med arealstrategi og silingskriterium (sjå ovanfor). Arbeidet til dette teamet skal begynne i september og skal i utgangspunktet vere ferdig innan 1. mars 2026. Teamet skal jobbe mest mogeleg sjølvstendig og uavhengig dei andre gruppene, og behandle arealinnspeil fortløpande. Det kan bli behov for at fagteamet får ein kvalitetssikringsfunksjon for konsekvensutgreiingar på eit seinare tidspunkt.

Planutkast skal kvalitetssikrast av ei intern gruppe.

Kommuneadministrasjonen er liten, og det er ikkje til å unngå at enkeltpersonar må delta i fleire grupper også på tvers av linjene. Så langt som råd skal deltakarar i fagteamet ikkje delta i andre grupper.

Etablering av ei *ressursgruppe* kan vi vurdere etter medverknadsfasen for planprogrammet. Dette dersom det er kome ønske om at vi opprettar ei slik gruppe, eller at vi ser at det kan vere ressursparande å samle fleire aktørar som melder si interesse for å delta meir aktivt i planarbeidet. Ei ressursgruppe kan til dømes kunne gi innspel til utkast til planforslag i samband med behandling i regionalt planforum.

Merk at Vestland fylkeskommune deltek i arbeidsgruppe for sjøareal. Vi kan opne for ekstern deltaking frå sektormynde i dei andre arbeidsgruppene. Særskilt ville det ha vore nyttig å ha med kompetanse i arbeidsgruppe for naturmangfald.

Planvask

Ansvar i arbeidet med planvask må også avklarast. Planvask er ein systematisk gjennomgang og vurdering av gjeldande arealplanar for å identifisere planar, eller utbyggingsområde innanfor planar, som er utdaterte, eller motstridande og lite tenlege føresegner og retningslinjer. Føremålet er å sikre at kommuneplanen sin arealdel er oppdatert, samanhengande og i tråd med nasjonale og lokale målsetjingar. I planvasken vurderer ein mellom anna om tidlegare avsette utbyggingsområde framleis er eigna til føremålet. Endra kunnskapsgrunnlag, til dømes om naturverdiar, naturrisiko (som flaum, skred eller havnivåstiging), kulturminne, eller jordverninteresser, kan medføre at areal ikkje lenger bør vere sett av til utbygging. Planvasken legg dermed grunnlaget for ei meir berekraftig og kunnskapsbasert arealforvaltning.

I kommunal planstrategi for Bjørnafjorden kommune 2024 – 2028 går det fram at kommunen har ein langsiktig plan om «planvask» mot slutten av planstrategiperioden, når vi har eit godt nok kunnskapsgrunnlag. Statsforvaltar gav innspel til planstrategien om at vi bør prioritere planvask av dei overordna kommuneplanane i planprosessen med ny KPA, før vi prioriterer planvask av detaljreguleringsplanar.

Vi legg opp til at det ikkje skal gjennomførast full planvask av KDPA for Bjørnafjorden vest, samt nyleg vedtekne områdeplanar, då dette kunne fått store konsekvensar for den stramme framdriftsplanen. I tillegg ville det også skape usikkerheit hos forslagsstillarar og investorarar, at vi kort tid etter lange planprosessar, går i gang med full rullering av desse planane igjen. Det blei dessutan gjort ein omfattande overordna planvask i samband med KDPA for Bjørnafjorden vest og utbygging skal no i hovudsak skje i senterområda i tråd med statlege planretningslinjer.

I denne kommuneplanprosessen vil vi heller ha fokus på planvask av dei to overordna arealplanane som er av eldre dato, KPA for Fusa kommune 2015 – 2027 og Kommunedelplan for akvakultur for Fusa 2018 – 2027. Innspel om overordna planvask blir behandla av fagteam, prosjektgruppa og arbeidsgruppene etter kva føremål som skal endrast.

Vi vil også nytte planprosessen til å førebu planvask av detaljreguleringsplanar på vestsida av fjorden. Det er i dag ressurskrevjande for administrasjonen og utbyggjarar å handtere detaljplanar som ikkje er i tråd med overordna planar, eller som ikkje har blitt oppheva ved nye, overlappende planar. Vi startar opp allereie hausten med planvask av gamle planar på Osøyro. Vi vil søke midlar til eit slikt planvask-prosjekt i 2026 for heile KDPA for Bjørnafjorden vest. Då kan det opprettast eiga prosjektstilling.

Merk at nytt lovforslag om forbod mot nedbygging av myr kan føre til behov for meir omfattande planvask. Særskilt om nyleg vedtekne reguleringsplanar også blir omfatta.

5. UTGREIINGAR OG ANALYSAR

Ovanfor har vi skildra korleis arbeidet er tenkt gjennomført tematisk og organisatorisk. Planarbeidet skal også bygge på eit oppdatert og relevant kunnskapsgrunnlag som gir oversikt over dagens situasjon og framtidige utfordringar i kommunen. Det skal samlast inn og analyserast data innan tema som folketalsutvikling, bustadbehov, arealbruk, naturmangfald, klima og samfunnstryggleik. Kunnskapsgrunnlaget skal nyttast til å vurdere behovet for nye areal, sikre berekraftig arealforvaltning og legge til rette for ei balansert utvikling. Kunnskapsgrunnlaget vil bli presentert og utdjupa i planomtalen som følger planforslaget.

Evaluering og erfaringar med dei gjeldande overordna planane for dei utvalde temaa blir også viktig. Som del av kunnskapsgrunnlaget for kommuneplanen sin arealdel skal det utarbeidast arealrekneskap. Vestland fylkeskommune vil oppdatere sitt arealrekneskap når planforslag føreligg, slik at vi kan samanlikne planreserven i dagens gjeldande planar med forslag til ny KPA.

Vi vil sjølve arbeide for å framstille ein arealrekneskap som gir ei systematisk oversikt over faktisk nedbygd areal dei siste åra og planlagt arealbruk i kommunen. Det blir til dømes tatt omsyn til og unngått nedbygging av natur, matjord og karbonrikt areal i reguleringsplanar. Denne arealrekneskapen blir eit sentralt verktøy for å fremme ei berekraftig arealforvaltning. Han skal nyttast til å vurdere samsvar mellom utbyggingsbehov og eksisterande arealreserve, og til å synleggjere konsekvensar av planlagde arealbruksendringar, særleg med omsyn til jordbruksareal og naturverdiar. Rekneskapen skal bygge på oppdaterte data og faglege analysar, og vil inngå som grunnlag for både konsekvensutgreiing og politiske vurderingar i planprosessen. Han skal òg nyttast aktivt i medverknadsprosessar for å sikre openheit og felles forståing av arealutviklinga.

Arbeidet med arealrekneskapen vil starte i samband med planprogrammet, og vil bli vidareført og oppdatert gjennom heile planprosessen.

Plan- og bygningslova krev at alle arealplanar etter lova skal skildre verknader av planen for miljø og samfunn. Verknad og påverknad skal vurderast begge vegar, altså at ytre forhold som naturfare påverkar arealbruk, og om ny arealbruk påverkar omgjevnadane.

Det skal utarbeidast planomtale som skildrar konsekvensar for miljø og samfunn. Det er krav om både konsekvensutgreiing (KU) og risiko- og sårbarheitsanalyse (ROS-analyse) for arealinnspeil som skal med i ny KPA. Desse er viktige sjølvstendige verktøy, som har ulike formål og tilnærmingar.

Konsekvensutgreiing er ein systematisk gjennomgang av korleis eit planforslag kan påverke miljø og samfunn. Utgreiinga vurderer både positive og negative konsekvensar av planen, og skal sikre at desse vert synleggjorde og tatt omsyn til før vedtak. KU omfattar gjerne tema som naturmangfald, landskap, kulturminne, klima, transport, friluftsliv og folkehelse. Målet er å gi eit godt kunnskapsgrunnlag for å vurdere om planen er berekraftig og i tråd med overordna føringar, mål og rammer.

ROS-analyse har eit anna fokus. Den skal identifisere og vurdere risiko og sårbarheit knytt til uønskte hendingar, som naturfare (t.d. flaum, skred), teknisk svikt, storeulukker eller akutt forureining. Analysen skal avdekke om planen legg til rette for utbygging i område med fare, eller om planen i seg sjølv kan skape ny risiko. ROS-analysen skal bidra til å førebygge skade og sikre tryggleik for liv, helse, miljø og materielle verdiar. Det er kommunen sitt ansvar å ikkje opne for utbyggingar som ber med seg store risikoar.

Begge analysane er viktige for å sikre heilskapleg og forsvarleg planlegging, og dei utfyller kvarandre i planarbeidet. Dei vil krevje at vi finn og nyttar eksisterande kunnskap. Vi må skaffe kunnskap der det manglar, særskilt for større utbyggingar i urørte område vil sektormyndene krevje at «føre var»-prinsippet blir lagt til grunn dersom vi manglar kunnskap knytt til miljø. Samtidig er utgreiingar og analysar ressurskrevjande og dei bør ikkje vere meir omfattande enn nødvendig for det plannivået vi er på. Nedanfor detaljerer vi meir kva vi meiner vil vere godt nok for konsekvensutgreiing og ROS-analyse på KPA-nivå, før vi går inn på andre overordna utgreiingar og analysar vi har, som vi vil oppdatere eller som vi må skaffe undervegs.

Konsekvensutgreiing

[Forskrift om konsekvensutgreiing](#) (KU-forskrifta) krev konsekvensutgreiing når kommuneplanen sin arealdel set av nye utbyggingsområde eller endrar utbyggingsføremål. Endringar i føresegnene kan også medføre plikt til konsekvensutgreiing når rammene for framtidig arealbruk blir vesentleg utvida. Vi må også vurdere om det er behov for ny konsekvensutgreiing for område som er sett av til utbygging i dag, men som ikkje er bygd ut.

Dei norske reglane om konsekvensutgreiingar bygger på to EU-direktiv: EIA-direktivet, som gjeld vedtak om tiltak, og SEA-direktivet, som omfattar planar og program som påverkar slike vedtak. I staden for å ha to separate regelverk, slik mange andre land har, dekkjer den norske KU-forskrifta begge direktiva. Men kommuneplanens arealdel må følge SEA-direktivet sine krav til konsekvensutgreiing.

Vi vil følgje [Rettleiar for konsekvensutgreiingar for planar etter plan og bygningslova](#). Rettleiaren er basert på begge dei to EU-direktiva, men skilnaden mellom dei kjem ikkje tydeleg fram. Difor arbeider no Miljødirektoratet med ein eigen rettleiar for konsekvensutgreiing på kommuneplannivå. Bjørnafjorden er med som testkommune og vil nytte denne rettleiaren når vi går i gang med konsekvensutgreiingane av arealinnspeil.

For kommuneplanen sin arealdel krev KU-forskrifta at planen skal skildre verknader både av dei enkelte utbyggingsområda, kvar for seg, og av dei samla arealbruksendringane som blir føreslått i planen. Vurderingane skal haldast på eit overordna nivå der langsiktig perspektiv og heilskap står sentralt, samstundes som ny arealbruk på enkeltområde må vurderast tilstrekkeleg til å kunne ta stilling til mogleg gjennomføring og verknader av endra arealbruk. I tilfelle der vi ikkje har tilstrekkeleg kunnskap kan føre-var-prinsippet måtte gjelde, sjølv om ein kan sette krav om reguleringsplan for å greie ut konsekvensane på tiltaksnivå på dette plannivået.

Kravet om vurdering av verknadene av dei samla arealbruksendringane i planforslaget inneber at dei ulike enkeltområda i planen må sjåast i samanheng. Ei slik samla vurdering skal gi eit bilete av kva summen av arealbruksendringane i planforslaget vil bety for ulike miljø- og samfunnsomsyn.

Kommunen må nytte ulike kjelder for å skaffe kunnskap. I enkelte tilfelle må kunnskapsgrunnlag for å gjennomføre KU skaffast. Tabellen under viser dei temaa som er vurderte som relevante å greie ut med omsyn til verknader for miljø og samfunn – både positive og negative, direkte og indirekte, mellombelse, varige, kortsiktige og langsiktige verknader. Tabellen er utarbeidd med grunnlag i KU-forskrifta § 21, som listar opp faktorar (tema) som skal vurderast i konsekvensutgreiinga.

Omfanget av utgreiing og metode kan variere mellom vurdering av einskildområde / arealinnspeil og vurdering av den samla arealbruken for heile eller større delar av kommunen. Presisering av utgreiingsomfang og eigna metode må vurderast, og eventuelt skildrast nærare, før fastsetting av planprogrammet. Metoden som er oppgitt i tabellen, er best eigna til vurdering av einskildområde (arealinnspeil) med tanke på ny arealbruk.

KU-tema	Evt. forklaring	Kunnskapsgrunnlag	Behov for kunnskaps-innhenting
Naturmangfald	Inkl. nasjonale og internasjonale miljømål	Naturbase, Yggdrasil, artsdatabanken	Nokre stader (for større utbyggingar i urørte område)
Økosystemtenester	Inkl. nasjonale og internasjonale miljømål	Naturbase, Yggdrasil, artsdatabanken	
Vassmiljø	Inkl. nasjonale og internasjonale miljømål	Vann-nett	Nokre stader, på grunn av varierende datakvalitet i vann-nett
Friluftsliv		M-98 (Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder), friluftslivets ferdselsårer	Friluftslivets ferdselsårer må ferdigstillast
Kulturmiljø og kulturminne		Askeladden og Kulturminnesøk.no	
Forureining, ikkje akutt	Utslepp til luft, jord, sjø og ferskvatn som utbygginga vil generere.	Kjend kunnskap om aktuelle utslepp frå ulike typar aktivitet/verksemdar	

	T.d. avløp frå spreidde bustader, kjemikaliar og avfallsstoff frå akvakultur, utslepp frå industri etc.		
Støy		Støykart til KDPA Bf. vest, og til fylkesveggar og europavegar.	Oppdatering i høve til nye støyande verksemdar.
Forureina grunn		Grunnforurensning.no	
Landskap		Landskapsrapportar frå førre kommuneplanprosessar. Kartlaget «Verdifulle kulturlandskap»	
Folkehelse	Befolkninga si helse og helsa si fordeling i befolkninga	Folkehelsereport	
Barn og unge		Barnetråkk Osøyro, leikeplassar, hundremeterskogar	Barnetråkk Eikelandsosen
Landbruk		Markslagskart, kjerneområde landbruk	Kjerneområde landbruk for Fusa
Klimagassutslepp frå karbonrike areal	Myr, våtmark, naturskog, dyrka mark, marine sediment	Beregningsmal for klimagassutslipp fra karbonrike arealer (	
Transport og mobilitet		Lokalisering i høve senterstruktur og infrastruktur	
Energiforbruk og energiløysingar		Fagleg vurdering	
Kriminalitets-førebygging		Fagleg vurdering	
Radon		Aktsemdkart for radon	
Tilgjenge	Tilgjenge for alle til uteområde og gang- og sykkelvegnett	Kart, plankart	

Risiko- og sårbarheitsanalyse (ROS-analyse)

Bjørnafjorden kommune har vedteke ein [heilskapleg ROS-analyse](#) (2024) og ein [overordna beredskapsplan](#) (rev. 2025). Relevante hendingar og tiltak frå desse dokumenta skal brukast i arbeidet med ROS-analyse for kommuneplanen sin arealdel. Det må gjennomførast eigne ROS-analysar for nye område som blir lagt til rette for bruk.

Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap har ein rettleiar, som vi vil bruka: [Samfunnstryggleik i kommunen si arealplanlegging – Metode for risiko- og sårbarheitsanalyse i arealplanlegginga](#). I

vedlegg 5 i denne rettleiaren finst det ei sjekkliste som kan brukast som støtte ved utarbeiding av tema/hendingar som er aktuelle for analysen.

Frå DSB-rettleiaren, som forklaring til sjekklista i vedlegg 5: «*Sidan utgangspunktet for analysen er ei uønskt hending, er andre typar årsaker til belastningar for natur og miljø på grunn av utbygginga, ikkje teke inn i sjekklista. Det same gjeld for førebygging av kriminalitet, radonstråling, ureina grunn, elektromagnetisk stråling og støy. Desse skal vurderast i KU der det er krav om dette, eller omtalast i planskildringa. Medan ei uønskt hending med utslepp av farlege stoff/ureining til luft eller vatn, som får konsekvensar for natur og miljø (ref. pkt. 2 under store ulukker), blir analysert i ROS-analysen.*»

ROS-analysar er hendingsbaserte, og risikoen er summen av sannsynet for at ei uønskt hending skal skje, og konsekvensen av hendinga. ROS-analysen blir i KPA avgrensa til tema som er relevante i arealplan og i samanheng med nye utbyggingsområde. Aktuelle uønskte hendingar hos oss er:

Naturfare:

- Styrtregn og overvatn
- Flaum
- Erosjon
- Skred i bratt terreng:
 - Jordskred (lausmasseskred)
 - Flaumskred
 - Sørpeskred
 - Steinsprang/steinskred
 - Snøskred
- Kvikkleireskred
- Havnivåstigning og stormflo
- Skog- og lyngbrann

Store ulukker:

- Brann/eksplosjon i storulukkeverksemdar
- Akutt forureining
- Forureining av drikkevatt
- Ulukker i næringsområde – samlokalisering, farleg stoff/avfall
- Brann i bygningar og anlegg
- Større ulukker (veg, sjø, luftfart)

Vi skal nytte oppdatert [klimaprofil for Hordaland](#) og høge prognosar for nasjonale klimaframskrivingar skal leggjast til grunn.

ROS-analysen skal gi føringar angåande førebyggjande tiltak som kan innarbeidast i KPA, i form av føresegner og/eller omsynssoner. Merk at ROS-analysen også kan vise at eit utbyggingsområde ikkje let seg realisere.

Utgreiingar og rapportar

Det er gjort mange overordna utgreiingar og laga rapportar som vil bli nytta som kunnskapsgrunnlag for planarbeidet og i samband med konsekvensutgreiingar. Dei viktigaste blir lista opp i tabellen under og blir lagt ut på nettsida vår.

Rapport	Årstal	Kommentar
Handelsanalyse	2018	Må vurdere om denne må oppdaterast eller om den er god nok.
Kjerneområde landbruk	2010	Må oppdaterast. Må eventuelt gjere dette i samarbeid med Statsforvaltaren i Vestland
Landskapsanalyse	2019 (Os)	Må vurdere utarbeiding av landskapsanalyse for Fusa-sida.

Det er gjort strandsonekartlegging på austsida av fjorden i 2013 og på vestsida i 2017. Statsforvaltar har uttalt til kommunal planstrategi at desse bør oppdaterast. Det kan vere aktuelt å oppdatere kartleggingane av funksjonell strandsone på austsida av fjorden, og nytte dei kartleggingane som er gjort på vestsida.

Følgande overordna utgreiingar skal lagast.

Rapport	Kommentar
Arealrekneskap	Vil melde inn behov for å justere arealrekneskapen til Vestland fylkeskommune når nytt plankart er utarbeidd. Vi vil også lage eigne analysar av faktisk nedbygd areal dei seinare åra. Vi har dette for landbruk i dag.
Fortettingspotensial i dei største senterområda	Vi har fått tilskot frå Miljødirektoratet og vil gjennomføre ei kartlegging av Osøyro og Eikelandsosen.
Barnetråkk og eldretråkk	Vi må kartlegge barne- og eldretråkk i Eikelandsosen. Vurdere om vi skal oppdatere dei kartleggingane vi har på Os-sida. Skal innarbeidast i kart og takast omsyn til i reguleringsplanar.
Kartlegging av friluftslivets ferdselsårer	Rapport er under utarbeiding. Må oppdatere kartgrunnlag.
Støykartlegging	Oppdatere støykartlegginga vi har.

Energi og energiforsyning	Analyse av energireserve og utfordringar med energiforsyning for område sett av til utbygging. Få rapportar frå kraftselskap om planlagde investeringar. Analyse av spillvarme og andre energikjelder.
Kunnskapsgrunnlag knytt til KDP for naturmangfald	Diverse utgreiingar, kartgrunnlag, og naturmangfaldskartleggingar
Landbruksplan og jordvernstrategi	Vi skal utarbeide kunnskapsgrunnlag som skal nyttast i KPA.

Vi vil vurdere å lage ein klimaanalyse (for klima- og naturrisiko) for Bjørnafjorden og nytte [retteleiar for klimaanalyse](#) som Vestland fylkeskommune skal ferdigstille i løpet av hausten 2025.

Normer og rettleiarar

I samband med KDPA for Bjørnafjorden vest blei det utarbeida rettleiar for leike- og uteopphaldsareal og for visuelle kvalitetar av tiltak. Begge vil vi oppdatere i samband med ny KPA for heile kommunen.

Vi ønsker vi å utarbeide klimanorm for å berekne klimagassutslepp i reguleringsplanar etter ein lik metode. Vi vil nytte Vestland fylkeskommune sin [Rettleiar for tilpassing av klimanorm](#).

6. FASTSETTING AV PLANPROGRAMMET

Planprogrammet vil bli tilarbeidd etter høyringsfasen. Endringar skal kome fram i eige vedlegg til behandlinga.

Eventuelle innkomne arealinnspele skal ikkje behandlast i samband med planprogrammet, men vi vil skildre og vurdere dei i saksframlegget. I følgje rettleiar for kommuneplanen sin arealdel (kapittel 3.10) kan dette gi eit godt grunnlag for å sikre at det endelege planprogrammet blir grundig og gjennomtenkt. Kunnskapsgrunnlag vil vere påbegynt også. Ved å gjere ei grovsiling av dei innkomne innspela, saman med ei vurdering av kommunens arealrekneskap, arealstrategi og andre mål og rammer for framtidig arealbruk kan vi finne argument for å opne for fleire typar innspel før vi lukkar medverknadsfasen. Uansett vil dette gi politikanane eit godt grunnlag til å endre eller stå fast på arealstrategiane og silingskriterium, og dermed gi alle ei moglegheit til å medverke på like vilkår. Det kan vere uheldig å endre arealstrategiar eller opne for andre typar innspel etter at høyringsfristen for arealinnspele er ute. Dette kan potensielt auke konfliktnivå og forlenge planprosessen.

Samtidig kan ei slik grovsiling av innkomne arealinnspele gi oss ein oversikt over arealinnspele der det er behov for meir dokumentasjon for konsekvensutgreiingar. Vi kan då gi fristar for når dokumentasjon

skal leverast slik at vi unngår at utgreiingsarbeidet blir meir omfattande for kommunen enn nødvendig.

I tråd med plan- og bygningsloven § 11-13 andre ledd blir planprogrammet i utgangspunktet fastsett av kommunestyret, men kommunestyret kan delegere myndigheten etter kommunelova sine regler. For å sikre brei og god politisk forankring av planarbeidet, legg vi til grunn at kommunestyret fastsett planprogrammet.

Godkjent planprogram blir lagt til grunn for vidare planarbeid, og kan samanliknast med ein avtale som skal følgast opp.